

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Zahradnická fakulta v Lednici

ZAHRADNĚ ARCHITEKTONICKÁ STUDIE VYBRANÉHO VEŘEJNÉHO PROSTORU

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Lucie Poláčková, Ph.D.

Vypracovala: Kristýna Vaverková

Lednice 2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Kristýna Vaverková**
Studijní program: Zahradní a krajinářská architektura
Obor: Zahradní a krajinářská architektura
Název tématu: **ZAHRADNĚ ARCHITEKTONICKÁ STUDIE VYBRANÉHO VEŘEJNÉHO PROSTORU**
Rozsah práce: 20 stran textu, fotodokumentace, grafické přílohy A1

Zásady pro vypracování:

1. Prostudujte literární prameny zabývající se soudobou tvorbou a obnovou veřejných prostorů.
2. Shromážděte a prostudujte literární a mapové podklady vztahující se k historickému vývoji vybrané lokality.
3. Prostudujte platnou územně plánovací a projektovou dokumentaci vybrané lokality.
4. Proveďte analýzy a formulujte teoretická východiska pro návrh řešení.
5. Zpracujte návrh řešení na úrovni zahradně architektonické studie.

Seznam odborné literatury:

1. HALÍK, P. – KRATOCHVÍL, P. – NOVÝ, O. *Architektura a město*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. 204 s. ISBN 80-200-0665-6.
2. GEHL, J. *Cities for people*. Washington, DC: Island Press, 2010. 269 s.
3. HOWARD, E. *Garden Cities of To-Morrow*. Cambridge: Massachusetts Institute of Technology Press, 1965. 168 s. ISBN 0-262-58002-0.
4. ZYSCOVICH, B. – PORTER, D. R. *Getting real about urbanism : contextual design for cities*. Washington, D.C.: Urban Land Institute, 2008. 128 s. ISBN 978-0-87420-105-5.
5. HAAS, T. *New urbanism and beyond : designing cities for the future*. New York: Rizzoli, 2008. 349 s. ISBN 978-0-8478-3111-1.
6. LYNCH, K. *Obraz města : The image of the city*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2004. 202 s. ISBN 80-7273-094-0.
7. PLOS, J. – ŠTĚPÁN, P. *Plánování území a projektování staveb : praktická příručka*. Praha: Verlag Dashöfer, 2001. 1 s. ISBN 80-86229-26-2.
8. MOUGHTIN, C. *Urban design : street and square*. 3. vyd. Amsterdam: Architectural Press, 2003. 300 s. ISBN 0-7506-5717-0.
9. HARNIK, P. *Urban green : innovative parks for resurgent cities*. Washington, DC: Island Press, 2010. 184 s. ISBN 978-1-59726-679-6.

Datum zadání bakalářské práce: listopad 2012

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2015

L. S.

Kristýna Vaverková
Autorka práce

doc. Dr. Ing. Dana Wilhelmová
Vedoucí ústavu

Ing. Lucie Poláčková, Ph.D.
Vedoucí práce

doc. Ing. Robert Pokluda, Ph.D.
Děkan ZF MENDELU

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci na téma Zahradně architektonická studie vybraného veřejného prostoru vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnici o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy a využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Lednici dne:

.....

podpis

Poděkování

Velmi ráda bych poděkovala Ing. Lucii Poláčkové, Ph.D., vedoucí mé bakalářské práce za odborné vedení, věcné připomínky a trpělivost. Dále bych ráda poděkovala členovi muzejního spolku Mgr. Ivovi Vratislavskému, referentce městského úřadu Strážnice Ing. Romaně Okánikové a vedoucí stavebního úřadu Bc. Heleně Novotné. V neposlední řadě patří velké díky také rodině a přátelům za jejich neskutečnou podporu.

Obsah

1	Úvod.....	4	5.1.2	Analýza historického vývoje	19
2	Cíl práce	4	5.1.3	Analýza širších vztahů	21
3	Metodika práce	5	5.1.4	Komplexní rozbor/Současný stav	23
4	Teoretická část	5	5.1.5	Provozní analýza	24
4.1	Definice veřejného prostoru	5	5.1.6	Inventarizace zeleně.....	25
4.2	Historický vývoj náměstí	6	5.1.7	Obraz místa	27
4.3	Příklady revitalizovaných náměstí menších měst	8	5.1.8	Anketa	28
4.3.1	Náměstí T. G. Masaryka, Frýdlant	8	5.2	Východiska rozborů pro řešení návrhu	30
4.3.2	Bartolomějské náměstí, Veselí nad Moravou	9	5.3	Popis návrhu.....	30
4.3.3	Masarykovo náměstí, Kyjov	10	6	Závěr	32
4.3.4	Kostelní náměstí, Broumov	11	7	Souhrn a Resume, Klíčová slova	32
4.3.5	Náměstí T. G. Masaryka, Hodonín.....	12	8	Seznam použité literatury a pramenů.....	33
4.4	Širší územní vztahy	13	9	Přílohy.....	34
4.4.1	Základní údaje řešeného území.....	13			
4.4.2	Přírodní podmínky	14			
4.4.2.1	Klimatické podmínky.....	14			
4.4.2.2	Geologické podmínky.....	14			
4.4.2.3	Geomorfologické podmínky.....	14			
4.4.2.4	Vegetace, inventarizace dřevin.....	14			
4.5	Stručná historie města	14			
4.6	Panorama města na obrazech a fotografiích.....	15			
5	Návrhová část	16			
5.1	Lokalizace řešeného území	16			
5.1.1	Historie vývoje náměstí	17			

Seznam obrázků, tabulek či zkratk

- Obr. 1- Pohled na radnici a náměstí (foto: autor, 2015)
- Obr. 2- Odpočinkové místo s platany (foto: autor, 2015)
- Obr. 3- Kostel sv. Bartoloměje s lavičkami (foto: autor, 2015)
- Obr. 4- Pohled na kostel sv. Bartoloměje a mariánské sousoší (foto: autor, 2015)
- Obr. 5- Vodní prvek (foto: autor, 2015)
- Obr. 6- Pohled na radnici a Mariánský sloup (foto: Michael, 2004)
- Obr. 7- Pohled na záhony a lavičky (foto: Zápotočná, 2005)
- Obr. 8- Pohled na zařízlé schodiště (foto: Trojan, 2007)
- Obr. 9- Pítko (foto: Borna, 2007)
- Obr. 10- Podsvícené schodiště (foto: Trojan, 2007)
- Obr. 11- Pohled na radnici (foto: autor, 2015)
- Obr. 12- Fontána (foto: autor, 2015)
- Obr. 13- Mobiliář (foto: autor, 2015)
- Obr. 14- Destička v dlažbě s letopočtem a popisem události (foto: autor, 2015)
- Obr. 15- Lokalizace v rámci ČR (foto: www.cuzk.cz)
- Obr. 16- Strážnice se nachází v Dolnomoravském úvalu na moravskoslovenském pomezí (foto: www.cuzk.cz)
- Obr. 17- Vymezení katastrálního a zastavěného území- mapu poskytl KÚ (Katastrální úřad Brno)
- Obr. 18- Piaristický klášter s bývalým gymnáziem,1921 (foto: Strážničaná a přespolní, 2011)
- Obr. 19- Státní reálné gymnázium, kolem 1930 (foto: Strážničaná a přespolní, 2011)
- Obr. 20- Pohled na město z nové měšťanské školy, 1913 (foto: Strážničaná a přespolní, 2011)
- Obr. 21- Farní kostel Sv. Martina, kolem 1935 (foto: Strážničaná a přespolní, 2011)
- Obr. 21- Skalická brána, 1899 (foto: Strážničaná a přespolní, 2011)
- Obr. 22- Veselská brána, kolem 1935 (foto: Strážničaná a přespolní, 2011)
- Obr. 23- Panoráma města od Bzenecké silnice, 1931 (foto: Strážničaná a přespolní, 2011)
- Obr. 24- Pohled na část města s nádražím, 1901 (foto: Strážničaná a přespolní, 2011)
- Obr. 25- Pohled od města Strážnice na kopec Žerotín (foto: Kříž, 2012)
- Obr. 26- Slovácká krajina, olejomalba (F. Cundrla, 2007)
- Obr. 27- Slovácká krajina, (F. Cundrla, 2001)
- Obr. 28- Strážnické předměstí, tuš (F. Cundrla, 2009)
- Obr. 29- Město pod Bílou věží, (F. Cundrla, 2004)
- Obr. 30- Strážnické brány, kombinovaná technika (F. Cundrla, 2009)
- Obr. 31- Vinohrady, olejomalba (F. Cundrla)
- Obr. 32- Lokalizace řešeného území v rámci města Strážnice (foto: www.google.cz/maps)
- Obr. 33- Letecký pohled na náměstí, 1929 (foto: V městě a na venkově, 2012)
- Obr. 34- Bývalý půdorys náměstí (foto: Dějiny města Strážnice-kronika)
- Obr. 35- Znázornění ulic vedoucí k náměstí (foto: www.google.cz/maps)
- Obr. 36- Analýza historického vývoje náměstí Svobody
- Obr. 37- (foto: V městě a na venkově, 2012)
- Obr. 38- (foto: autor, 2015)
- Obr. 39- (foto: V městě a na venkově, 2012)
- Obr. 40- (foto: autor, 2015)
- Obr. 41- (foto: V městě a na venkově, 2012)
- Obr. 42- (foto: autor, 2015)
- Obr. 43- (foto: V městě a na venkově, 2012)
- Obr. 44- (foto: autor, 2015)

Obr. 45- (foto: V městě a na venkově, 2012)

Obr. 46- (foto: autor, 2015)

Obr. 47- (foto: V městě a na venkově, 2012)

Obr. 48- (foto: autor, 2015)

Obr. 49- Analýza širších vztahů náměstí Svobody

Obr. 50- Komplexní rozbor náměstí Svobody

Obr. 51- Provozní analýza náměstí Svobody

Obr. 52- Analýza inventarizace zeleně

Obr. 53- Pohled na náměstí a jeho centrální prostor (foto: autor, 2015)

Obr. 54- Dolní část náměstí s poštou a vozovkou protínající náměstí (foto: autor, 2015)

Obr. 55- Pohled na dominantu, bílou věž (foto: autor, 2015)

Obr. 56- Pohled na panský dům a Komerční banku (foto: autor, 2015)

Obr. 57- Radnice se záhony (foto: autor, 2015)

Obr. 58- Spodní část náměstí (foto: autor, 2015)

Obr. 59- Horní část náměstí se sochou T. G. Masaryka (foto: autor, 2015)

Obr. 60- Strážnické brány (foto: Adamec, 2008)

Obr. 61- Platanová alej v parku (foto: Horacio, 2012)

Obr. 62- Pískovna Bzenec Přívoz (foto: autor, 2014)

Obr. 63- Bílá věž (foto: autor, 2015)

Obr. 64- Modrotisk (foto: autor, 2014)

Obr. 65- Louky Bílých Karpat (foto: martinkup, 2012)

Obr. 66- Pohled na horní část náměstí s kašnou a posezením restaurace

Obr. 67- Pohled na spodní část náměstí s posedovými zídkami a podrostovými trvalkami

Obr. 68- Pohled na historický půdorys náměstí vyobrazený v dlažbě, posedové schody a rastr stromů před městským muzeem

1 Úvod

Pro fungování každého města mají velký význam jeho veřejné prostory. Jsou to místa sloužící ke shromažďování, setkávání, diskuzím, ale také relaxaci a odpočinku. Již od dávných dob se člověk nejraději zdržuje tam, kde se cítí příjemně a bezpečně. Na veřejné prostory musíme pohlížet jako na celek, jehož jednotlivé prvky jsou vzájemně propojeny. V průběhu celé lidské historie byla respektována skutečnost, že každé město při svém založení myslelo na prostor sloužící ke shromažďování. Z toho můžeme usuzovat, jak velký význam vždy veřejný život měl (Vavřík, 2002).

Náměstí jsou centrem svého města a představují jeho pýchu. Pokud mluvíme o historii náměstí v českých městech, musíme konstatovat, že do roku 1989 byla náměstí zónami, kde lidé pouze procházeli, aniž by se zde zastavili. Bylo to dáno zejména politickým zřízením v naší zemi, kdy nebyl zájem, aby se lidé scházeli, vyměňovali si názory a bavili se. Pro náměstí byla typická jeho nezajímavost, šedost a neudržovanost. Ve dnech revoluce pak právě ulice a náměstí sehrály významnou úlohu (Vavřík, 2002).

Po roce 1989 nastal předěl, kdy v našich městech a obcích dochází k obnovám a revitalizacím náměstí, mění se jejich vzhled, klade se důraz na komplexnost a ucelenost. Abychom co nejlépe naplnili požadavky obyvatel, kteří se v posledních letech ve velké míře začínají zajímat o veřejné prostory, je důležité co nejvíce poznat identitu místa, jedině tak můžeme docílit všeobecné spokojenosti (Šindlerová, 2009). Cílem každého architekta je udělat dané místo něčím zajímavé, identické, jedinečné.

Pro bakalářskou práci bylo vybráno náměstí Svobody ve Strážnici. V současné době je náměstí využíváno především jako plocha pro parkování a dopravu, kterou by bylo vhodné v budoucnu částečně zredukovat.

2 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je provedení zahradně architektonické studie vybraného veřejného prostoru. Tímto místem se pro mě stalo náměstí Svobody v mém rodném městě, Strážnici. V první řadě byly nashromážděny literární a mapové podklady, jež se historicky vztahují k vybrané lokalitě. Dále byla prostudována územně plánovací dokumentace. Na základě provedených analýz byla stanovena východiska, která v další fázi posloužila pro řešení návrhu daného území. Dále bude vypracován návrh vycházející ze získaných poznatků a z prostudovaných pramenů zabývajících se tvorbou a obnovou veřejných prostorů.

Bude rovněž proveden rozbor a analýza veřejných prostorů. Pro daný rozbor budou vybrána náměstí menších měst v České republice.

„Člověk je člověku největší radostí“

Jan Gehl

3 Metodika práce

Z prostudovaných literárních pramenů zabývajících se soudobou tvorbou a obnovou veřejných prostorů bude vypracována literární rešerše, která bude spočívat v definici a vysvětlení pojmu veřejného prostoru a náměstí. Dále se bude práce věnovat vývoji náměstí v průběhu historie od starověku až po současnost.

V další části bude vybráno pět náměstí menších měst na území České republiky, na kterých nedávno proběhla revitalizace a budou tudíž vhodná k rozboru. U jednotlivých náměstí bude uvedena lokalizace, autor a doba realizace. Dále bude popsán hlavní záměr revitalizace, naplnění záměru, zda je veřejný prostor funkční či nikoliv, vlastní komentář a na závěr bude zhodnoceno, zda se realizovaný záměr řídí nebo neřídí trendem dnešní doby, kterým je náměstí bez zeleně.

Práce bude dále pokračovat širšími územními vztahy, základními údaji o řešeném území, stručnou historií města, přírodními podmínkami až po samotnou lokalizaci řešeného území. Pro toto území budou vypracovány jednotlivé analýzy. Jedná se o analýzu historického vývoje, širších vztahů, komplexní a provozní analýzu, dále také inventarizaci zeleně a obraz místa. Tyto rozborů budou prováděny terénním šetřením, prostudováním podkladů vztahujícím se k historickému vývoji vybrané lokality a v neposlední řadě anketou sestavenou pro občany města.

Poslední část práce bude zaměřena na návrh náměstí v mém rodném městě Strážnici. V návrhu budou využity a zohledněny získané poznatky z předcházejících analýz.

4 Teoretická část

4.1 Definice veřejného prostoru

Veřejný prostor můžeme všeobecně charakterizovat jako místo, které je určené ke komunikaci a shromažďování, kde se lidé společně setkávají.

Český termín „veřejný prostor“, lze přeložit anglickým termínem „public space“. Vysvětlení tohoto termínu je chápáno architekty a urbanisty ve smyslu jakéhokoliv prostoru otevřeného a přístupného lidem, kdy tento prostor není privátní. (Štorg, 2001), (Šilhánková, 2003).

U nás pojem „veřejný prostor“ není zákonodárně ukotven, používá se výrazu „veřejné prostranství“, kdy tento formuluje § 34 zákona o obcích č. 128/2000 Sb.

Jsou to všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.

Veřejné prostory jsou všechny nezastavěné prostory ve městě, které jsou volně přístupné všem obyvatelům a návštěvníkům města, buď nepřetržitě, nebo s časovým omezením (např. parky zavírané na noc). Základní charakteristikou veřejného prostoru je jeho obyvatelnost spojená s užitností pro obyvatele, musí sloužit obyvatelům města k provozování nejrůznějších činností pohybových (chůze, jízda na kole) a pobytových (sezení, hry), (Šilhánková, 2003).

Náměstí je nejdůležitějším a primárním veřejným prostorem, který je neohrazený, neomezeně dostupný a společensky upřednostňovaný. Tento prostor slouží ke vzájemnému setkávání, ale také relaxaci. Je velmi důležitou součástí. Ztotožňuje se s místními obyvateli a jeho význam je řazen na nejvyšší příčku veřejného prostoru města. (Ambrožová, 2013)

V současné době dochází k revitalizacím náměstí. Je důležité brát na zřetel, že se v žádném případě nemůže jednat o svobodný, urbanistický proces regulovaný tržními silami, ale musí jít o nepřetržitý postup, což je chápáno jako znak celospolečenského projevu. Aby byla vytvořena v městském prostředí místa, která se mají stát pro obyvatele přitažlivá, musí být brán v úvahu genius loci a historické souvislosti. (Ambrožová, 2013)

Dosáhnout zdokonalení kvality veřejných prostorů lze pomocí prostředků zahradní a krajinářské architektury. Těmito prostředky jsou práce s terénem, použití vody, návrh mobiliáře, vegetace, povrchy, dlažby, architektura drobných staveb, umění a návrh osvětlení prostoru (Damec, 2014).

Abychom dosáhli vytouženého cíle, co se týče obnovy náměstí, musíme zkoumat všechny faktory týkající se jejich vzniku, podoby a účelného uspořádání (Ambrožová, 2010)

4.2 Historický vývoj náměstí

Už při charakteru uspořádání prvních předměstských sídel lidé mysleli na prostory pro řemesla a obchod, tedy jakési těžiště, centrum či centrální prostor.

K nejstarším sídlištím patřil Catal Hyuk. Domy byly zasazeny do země, vcházelo se do nich ze střechy, pomocí žebříku. Veřejné prostory se nacházely na střeše, ulice mezi domy neexistovaly. Domy byly vsazeny do země z více příčin, jedním z důvodů byla odezva na nesnadné klimatické podmínky. Osadě v této době chyběla jakákoliv dominantní stavba, která je pro pozdější stavební počiny typická. (Hrůza, 1997)

U potamických kultur se můžeme setkat v centru města s opevněným chrámovým územím, tedy ústřední částí zvanou Akropole. Důležitým prvkem nacházejícím se uprostřed byl palácový okrsek, v kterém bylo obydlí vládce, ale také jeho vojenská a hospodářská základna. Ukázkou je palác Dur Šarrukin, který byl postaven s akropolí, jehož součástí je zikkurat, královský palác a tři malé chrámy. Veřejné prostory zde reprezentovaly široké slavnostní tzv. cesty procesní, které nebyly nijakým způsobem architektonicky upraveny. Totéž můžeme říct o velkých trzích, které byly na Blízkém východě pokaždé za hradbami, mimo město (Šilhánková, 2003).

Ve starověké Indii jsou vidět první náznaky plánování měst. Pravidelný ráz lze přisoudit touze po zjevném řádu, který je protikladem neuspořádaného růstu přírody. Veřejný prostor typu náměstí zde však neexistuje. Dochází k osázení většiny volných prostranství, hlavním důvodem je získání stínu. Realizace těchto zahrad však vznikaly z důvodů hygienické motivace, nikoliv estetické (Ambrožová, 2013).

V Egyptě jsou k vidění mimo procesní třídy velká nádvoří, ale také systémy dvorů chrámových okrsků a paláců. Byly to prostory značných rozměrů, které nebyly již beztvaré jako v Mezopotámii, ale nikdy neplnily funkci veřejných prostorů. Dodnes jsou v praxi uplatňovány základní myšlenky z této doby, týkající se plánování a stavby měst (Hrůza, 1997).

Velmi důležitou roli sehrála pro soudobou urbanistickou tvorbu antická doba. Hlavně na Krétě se projevila minojská kultura. Střediskem kultury bylo město Knossos, hlavním bodem bylo nevelké pravouhlé nádvoří, kolem kterého se nacházely hlavní prostory, kterými byly palácové objekty a sály. Za předchůdce řeckých agor lze považovat krétské paláce s vnitřními dvory, které neměly politický, obchodní ani společenský význam. (Hrůza, 1997)

Řecká města měla dobře dostupnou dimenzovanou agoru, tzv. městské centrum. Bylo to pravidelné náměstí, kde probíhal veškerý společenský, obchodní a politický život. Byly zde soustředěny terasy, sloupové síně a chrámy. Základní urbanistické archetypy byly zformovány v Aténách. Patří mezi ně akropole, stavební dominanta města, kolem které se nacházely nejdůležitější budovy obce (Hrůza, 1997).

V Římské říši byly městské prostory prostorovým a společenským centrem města a nazývaly se fóra. Měly jasně danou kompoziční osnovu, avšak většinou neměly čistý geometrický půdorys (Šilhánková a další 2002). Podobně jako řecké agory sloužily hlavně jako tržní místo a shromaždiště. Postupným vývojem se římská fóra na rozdíl od agor začala měnit na prostory, které vyjadřují moc státu a jeho význam. Nejstarším tržním místem z etruského osídlení bylo Forum Julium, které bylo postaveno Juliem Caesarem. Okolo fór se nacházely nejdůležitější chrámy, sloupy, sochy, radnice, úřední budovy atd (Hrůza, 1997).

Ve středověku bylo při zakládání měst využíváno přírodních daností. Města byla dvojího typu. Prvním typem byla města rostlá, která navazovala na starší osídlení, tudíž byla s nepravidelným půdorysem a vznikala většinou z tržišť. Druhým typem byla města založená jednorázovým aktem, půdorys byl pravidelný, buď čtvercový, nebo obdélníkový. Náměstí se rozkládalo v centru města a jeho funkce byla hlavně obchodní a tržní. Nacházely se zde špalíčky, měšťanské domy, radnice a chrám. Dominantou středověkého města byl chrám, který se nacházel na menším samostatném náměstí v návaznosti na náměstí hlavní (Hrůza, 1997).

V období renesance dochází ke komponování vzájemných vztahů mezi prostory. Velmi dovedně působí práce s kompozičními principy. Oproti nepravidelnému středověku dochází v období renesance k nastolení řádu, stavby jsou honosné a vznešené, podléhající určité hierarchii. Typickým rysem renesance je sloučení všech prvků a prostorová spojitost. Technologický pokrok měl za následek reprezentativnost a upravenost veřejných prostorů. Ideální město by mělo mít centrální prostor v těžišti města. (Ambrožová, 2013)

Mnohé umělecké skutky nám umožňují sloučit pojem baroko a klasicismus dohromady. V tomto období je kladen velký důraz na reprezentativnost, typické jsou osy a náměstí, jsou vytvářeny kompozice gigantických rozměrů. Prostory, které v tomto období vznikaly, měly zřetelné vojenské, dopravní a rezidenční poslání a byly důsledně plánovány. Typickým klasicistním půdorysem byl trojzubec hlavních ulic. Utváření Versailles bylo inspirací mnoha tehdejších světových koncepcí. Stavby měst v 19. doznaly velkých změn, rozšiřovala se a významnou úlohu zde měly veřejné prostory, ke kterým patřily promenády, městské sady, parky, nábřeží. Města jsou propojena s okolím,

v řadě z nich dochází k asanacím. Obory, ale také zahrady, které byly do té doby soukromé, začaly být zpřístupňovány veřejnosti. V českých zemích vznikaly v druhé polovině 19. století okrašlovací spolky, jejichž snahou bylo zakládání parků a stromořadí (Ambrožová, 2013).

V tomto období se novým měřítkem architektonické hodnoty stala funkčnost. Toto období mělo své významné představitele. Jedním z nich byl Le Corbusier, jenž byl ve svém názoru neústupný, požadoval vymazání historie a žádal, aby život lidí byl podřízen abstraktní koncepci prostoru. Jeho oponentem byl M. de Certeau. Města a jejich vývoj ovlivnily ve 20. století však zejména jeho historické události. Po 2. světové válce začíná „epocha sídlišť“. V západních zemích bylo v 70. letech od ní upuštěno, avšak v českých zemích přečkala celé období socialismu (Ambrožová, 2013).

Příjemným zjištěním na konci 20. a začátku 21. století je skutečnost, že údržba a čistota veřejných prostorů se stává důležitým kritériem kvality města. (Ambrožová, 2013)

4.3 Příklady revitalizovaných náměstí menších měst

4.3.1 Náměstí T. G. Masaryka, Frýdlant

Lokalizace: Frýdlant

Autor: Vladimír Balda, Jiří Jandourek

Realizace: 2009-2011

Jedním z hlavních cílů revitalizace náměstí ve Frýdlantu, bylo vytvoření volně průchodného prostoru, který má jen minimum členících prvků, přičemž bylo přihlíženo k Valdštejnským slavnostem, které se právě na tomto místě každé dva roky konají a přilákají velkou masu lidí. Dominantou je nově nainstalovaná socha Albrechta z Valdštejna a kašna, která rozděluje opticky náměstí na dvě poloviny. Před radnicí se nachází volný prostor se čtyřmi stožáry vlajkoslávy. Centrální část náměstí je výrazně odlišena tmavou barvou dlažby, použitým materiálem je čedič, typický pro tuto oblast. V dlažbě je vytvořen pomocí ochozených dlaždic půdorys bývalé radnice, která na náměstí stávala. Na jihovýchodní straně se nachází rastr tvořený platany, který slouží jako odpočinkové místo, v této části se nachází kavárny a restaurace. Celé náměstí je pojato jako bezbariérové, výjimkou je pouze povrch míst k parkování, kterých je zde jen omezené množství. (Archiweb, 2012)

V době konání Valdštejnských slavností je náměstí se svou jednoduchostí a čistým rázem určitě ideálním místem, avšak při jeho každodenní návštěvě místních obyvatel může působit poněkud strohým dojmem. Nenachází se zde ani jeden květinový záhon. Pozitivně lze hodnotit obnovu historických prvků jako je například detail dlažby bývalé radnice. Těžko lze však rozumět záměru, že se tento půdorys z náměstí ošlapáním nových čedičových kostek a splynutím s těmi starými téměř ztratí. Zajímavá je myšlenka děr v podstavci sochy umožňující průhledy na dominanty. Zdařile působí také nasvícení vodního prvku ze spodní strany, ale také nasvícení celého prostoru. Pozitivně lze hodnotit prosazení omezeného množství parkovacích míst, díky čemuž se náměstí stává „rájem“ pro pěší.

Toto náměstí je typickým náměstím, jež se plně ztotožňuje s trendem dnešní doby, čímž je náměstí bez zeleně.

Obr. 1- Pohled na radnici a náměstí (foto: autor, 2015)

Obr. 2- Odpočinkové místo s platany (foto: autor, 2015)

4.3.2 Bartolomějské náměstí, Veselí nad Moravou

Lokalizace: Veselí nad Moravou

Realizace: 2009 - 2010

Při revitalizaci Bartolomějského náměstí ve Veselí nad Moravou se přihlíželo na historickou podstatu tohoto místa, které plnilo funkci tržiště. Z tohoto důvodu bylo cílem zachovat prostor jako přehledný, uspořádaný, vizuálně jednotný bez optických bariér. Hlavním cílem bylo, aby tento prostor nebyl vnímán veřejností jako druhořadý, čímž v minulosti byl, ale aby se stal plnohodnotnou odpočinkovou součástí města.

Dominantou je kostel sv. Bartoloměje, který prošel při revitalizaci celkovou rekonstrukcí, spolu se sochami stojícími v jeho popředí. Na jihozápadní straně bylo zachováno zajímavé mariánské sousoší ohraničené mřížovým plůtkem. Celé náměstí bylo vydlážděno malými štípanými kostkami, historickou zajímavostí je zachování různorodých kamenných placátů na některých místech, jejich původ sahá do druhé poloviny 18. století. V severním cípu byl nainstalován vodní prvek s lavičkami a stromy. Po obvodu náměstí jsou sloupky dopravních zábran, vše je zajímavě doplněno lampami pouličního osvětlení. Jako nezbytné se jevílo zachování parkovacích míst po celém obvodu náměstí, toto je však zakomponováno citlivě a podřizuje se celkovému výrazu náměstí (Veselí Nad Moravou, 2009).

Jelikož byl dán jasný záměr, kdy toto místo má připomínat svůj historický původ, čímž bylo tržiště, nelze tomuto místu vytknout nedostatek zeleně, která se zde nachází opravdu pouze ojediněle.

Obr. 3- Kostel sv. Bartoloměje s lavičkami (foto: autor, 2015)

Obr. 4- Pohled na kostel sv. Bartoloměje a mariánské sousoší (foto: autor, 2015)

Obr. 5- Vodní prvek (foto: autor, 2015)

4.3.3 Masarykovo náměstí, Kyjov

Lokalizace: Kyjov

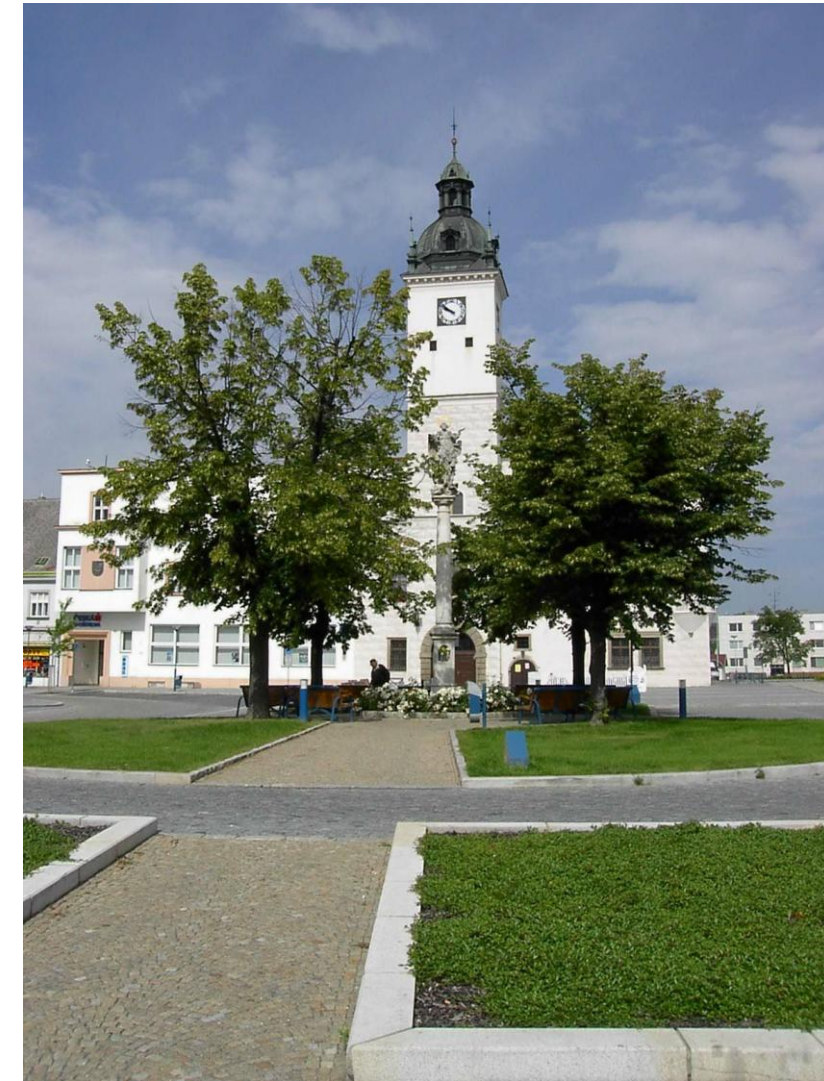
Realizace: 2002 - 2003

Hlavním cílem revitalizace Masarykova náměstí v Kyjově bylo vytvořit účelový, bezbariérový prostor, kde bude kladen důraz zejména na pohodlí a bezpečnost pěších osob.

Dominantou náměstí je na západní straně se nacházející renesanční radnice s věží. Před radnicí se tyčí Mariánský sloup. Další zajímavou budovou je barokní kostel s vyobrazením Madony s dítětem, ale také budova gymnázia, vedle kterého ční kaple sv. Josefa Kalasanského.

Náměstí bylo opatřeno celou řadou vodících čar, signálních a výstražných pruhů. K vydláždění bylo použito pouze přírodních materiálů, přičemž jednotlivé dílčí plochy, kterými jsou chodníky, parkovací místa, prostory před radnicí a kostelem mají jinou velikost kostek, jinou barvu a uspořádání. Ve východní části náměstí, v místech dnešního tržiště je připomenuta původní dlažba v podobě vydláždění tzv. kapky, dlažba pochází z poloviny 16. století. Vstup do města chránily v historii tři brány, připomínají je zde tři tabulky usazené na domech nacházejících se na vstupech do rekonstruovaných částí náměstí. Příjemný vzhled dotváří zajímavě pojatý vodní prvek, nové lavičky, stojany na kola, odpadkové koše. Noční nasvícení zajímavě zdůrazňuje vzhled radnice s Mariánským sloupem. Na náměstí je velká občanská vybavenost a dostatečné množství parkovacích míst (Městokyjov, 2011).

Revitalizace splnila svůj účel, celé náměstí je vyřešeno přehledně a vkusně, přičemž je splněna nejdůležitější podmínka myslící na pohodlnost a bezpečnost chodců. Je zde zajímavě zakomponovaný prvek zeleně, v podobě alejí stromů dotvářený zatravněnými místy zkombinovaný s pokryvnými keři.

Obr. 6- Pohled na radnici a Mariánský sloup (foto: Michael, 2004)

Obr. 7- Pohled na záhony a lavičky (foto: Zápotočná, 2005)

4.3.4 Kostelní náměstí, Broumov

Lokalizace. Broumov

Rok: 2007

Architekti: David Chmelař, Milan Vít

Rekonstrukce Kostelního náměstí v Broumově, jež je rozdělena kostelem na jižní a severní část měla v první řadě vnést do daného místa život, jelikož hlavně jeho severní část byla zatravněným nezpevněným a nevyužívaným prostorem. Důraz je kladen zejména na vyrovnání výškových nerovností, aby tento prostor mohl být plně využíván a pohyb po něm by byl bezproblémový. Náměstí je vydlážděno žulovými kostkami, jsou zde zakomponovány geometrické, menší, pravidelné plochy, jež jsou z čedičových odštěpků směřující kolmo k ose kostela, který je hlavní dominantou. Uprostřed náměstí se nachází vodní prvek s pítkem, jenž slouží k občerstvení návštěvníků náměstí (Archiweb, 2008).

Výsledek hodnotím jako zdařilý, zajímavě působí vytvoření vodorovného prostranství, které vzniklo zařízením do plochy náměstí. Konečný výsledek splnil svůj účel prostor, jenž byl v dřívější době nevyužíván, se stal důstojným, funkčním městským prostorem.

Obr. 8- Pohled na zařízené schodiště (foto: Trojan, 2007)

Obr. 9- Pítko (foto: Borna, 2007)

Obr. 10- Podsvícené schodiště (foto: Trojan, 2007)

4.3.5 Náměstí T. G. Masaryka, Hodonín

Lokalizace: Hodonín

Autor: Prost Hodonín spol. s.r.o.

Realizace: 2008-2011

Hlavním cílem revitalizace Masarykova náměstí lázeňského města Hodonín bylo jeho zatraktivnění, oživení a zpříjemnění. Důraz byl kladen na to, aby veřejný prostor sloužil občanům nejen k odpočinku, ale také pro kulturní a společenské využití.

Dominantou je pozoruhodná stavba radnice, vybudovaná na začátku 20. století. Celé náměstí je nově vydlážděno velkoformátovou dlažbou z přírodního kamene, do které jsou zakomponovány letopočty s popisky připomínajícími významné události města. Novým prvkem je fontána s tryskajícími vodotrysky, které se nachází místy i na samotné ploše náměstí. Uprostřed je vydlážděna novější verze znaku města. Do rohů náměstí jsou zakomponovány velké žulové mísy se zelení. Po obvodu jsou lavičky, stojany na kola a pouliční lampy.

Zajímavých a nepřehlédnutelným prvkem náměstí je fontána, která je pojata poněkud moderním způsobem, proto lze jen ztěžít najít její historické opodstatnění. Zajímavě působí vsazení žulových destiček do dlažby s letopočty a krátkými popisky významných historických událostí města. Doplnění vodního prvku reprodukcí hudby v určitých časových intervalech je zajímavý nápad (Hodonín, 2011).

Obr. 11- Pohled na radnici (foto: autor, 2015)

Obr. 12- Fontána (foto: autor, 2015)

Obr. 13- Mobiliář (foto: autor, 2015)

Obr. 14- Destička v dlažbě s letopočtem a popiskem události (foto: autor, 2015)

4.4 Širší územní vztahy

4.4.1 Základní údaje řešeného území

Status: město

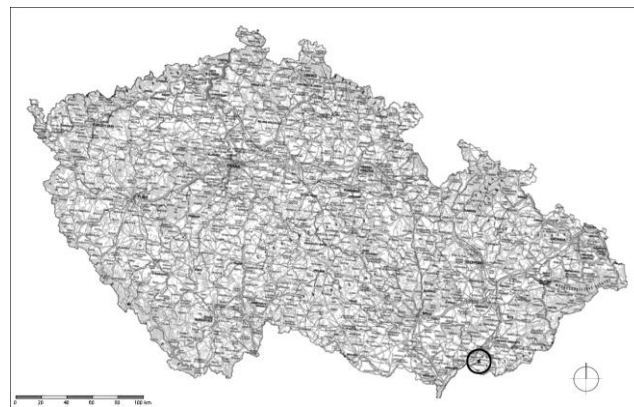
Okres: Hodonín

Katastrální území: Strážnice na Moravě

Katastrální výměra: 31,40 km²

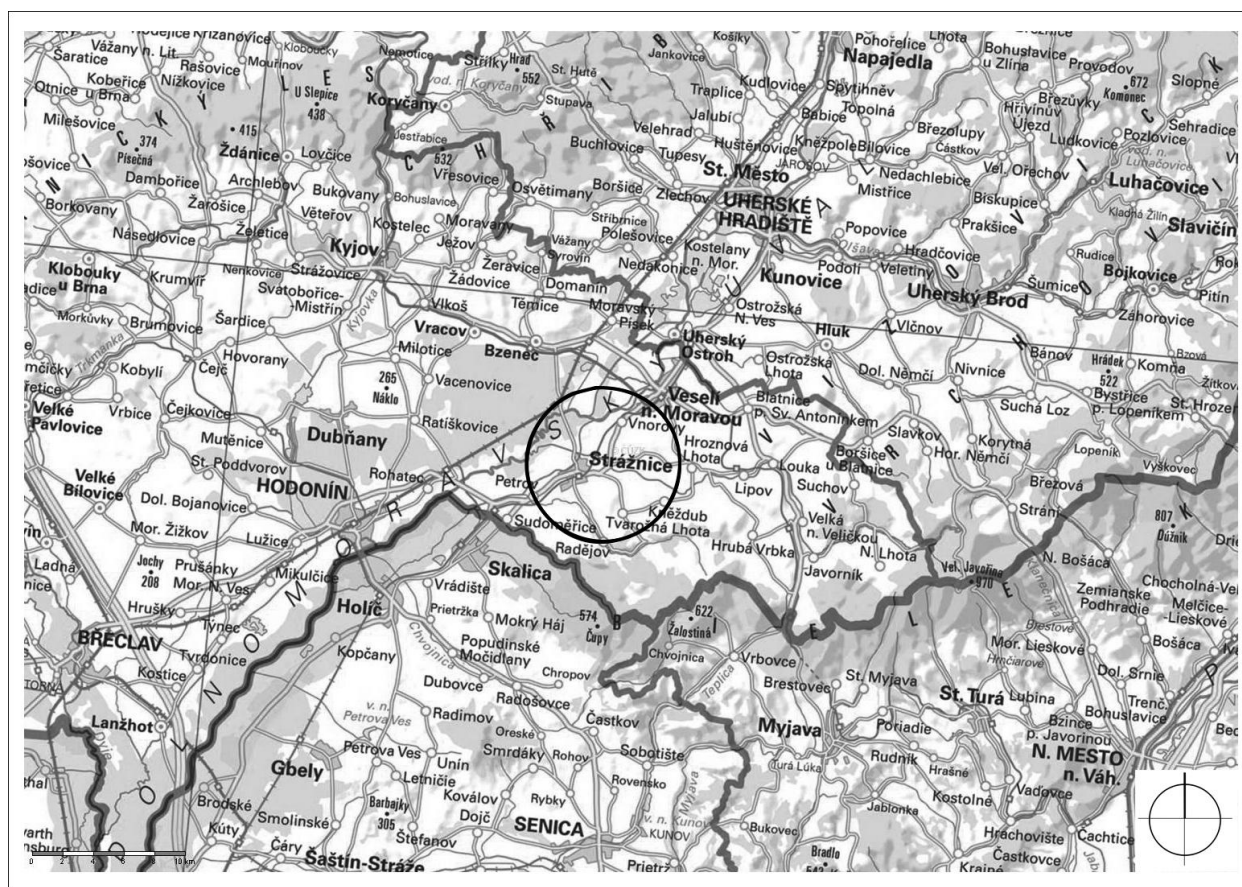
Počet obyvatel: 5673 (ke dni 1.1. 2014)

Nadmořská výška: 177 m n. m.

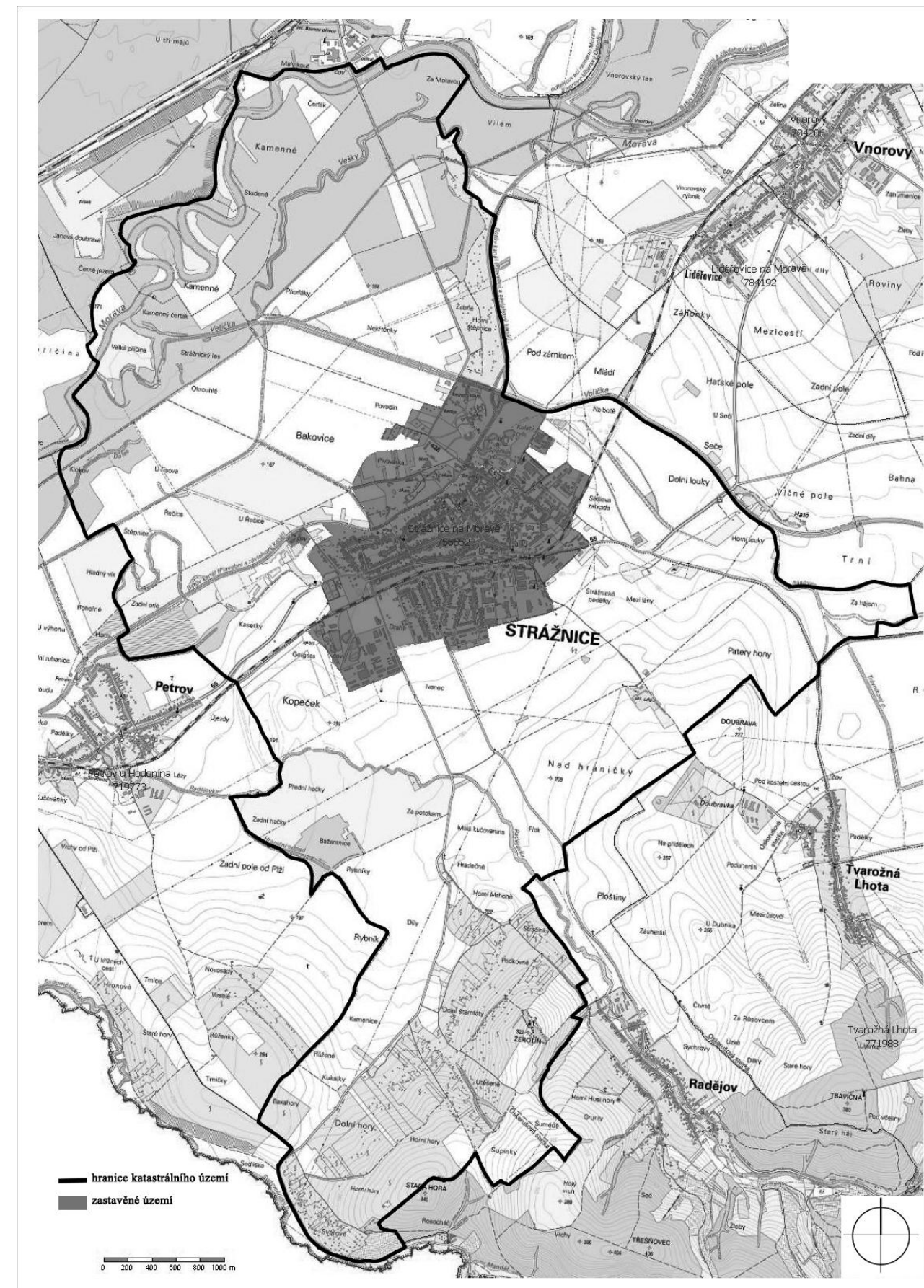

Obr. 15- Lokalizace v rámci ČR

Město Strážnice se nachází v Jihomoravském kraji u řeky Moravy na moravskoslezském pomezí, mezi kopcovitou oblastí Chřibů a horským masivem CHKO Bílých Karpat. Leží 9 km od slovenské hranice. Zeměpisně ho lze najít na 48°54'4'' s. š. a 17°19' v. d. Protéká zde řeka Velička a Bařův kanál. Jedná se o historickou vodní cestu, jež je v současnosti uznávanou turistickou vodní cestou. Strážnice je významným kulturním centrem Slovácka. Nachází se zde také skanzen Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy. K okolní krajině neodmyslitelně patří solitéry ovocných stromů a staré sady. Bílé Karpaty jsou vyhlášené svými květnatými lukami, které se řadí mezi nejbohatší v Evropě.

Obr. 16- Strážnice se nachází v Dolnomoravském úvalu na moravskoslovenském pomezí

Obr. 17- Vymezení katastrálního a zastavěného území

4.4.2 Přírodní podmínky

4.4.2.1 Klimatické podmínky

Dle Quitta leží celé území na pomezí teplých klimatických oblastí T2 a T4. Podnebí je výrazně teplé, středně suché až mírně vlhké. Vyšší vlhkost je dána blízkostí návětrného svahu vyšších Karpat. Srážkové úhrny jsou zde vzhledem k ostatním oblastem republiky poměrně nízké, roční úhrn srážek činí 569 mm. Tato oblast je charakteristická větrem z jihovýchodu. Průměrné roční teploty se pohybují okolo 9°C. V červenci je průměrná teplota 19°C, v lednu dosahují teploty – 2 °C. Počet dní se sněhovou pokrývkou je 45. Průměrné maximální letní teploty přesahují 25 °C (Culek, 1996). Minulý rok 10. 6. 2014 naměřili nejvyšší teplotu právě zde ve Strážnici a to 35,9 °C. Řadí se tedy k nejteplejším místům v ČR (Culek, 1996).

4.4.2.2 Geologické podmínky

Podloží bioregionu tvoří terasové štěrkopísky řeky Moravy a Veličky překryté převážně jílovitohlinitými náplavy. Mimo nivu je území tvořeno jílovci a flyšovými pískovci, místy překryté spraší. (Culek, 1996).

4.4.2.3 Geomorfologické podmínky

Velká část strážnického katastru patří do geomorfologického celku Dolnomoravský úval, podcelek Dyjsko-moravská niva. Do východní části zasahuje výběžek Bílých Karpat s kopcem Žerotín. Celek patří do podsoustavy Středomoravské Karpaty, která náleží do soustavy Vnější Západní Karpaty. Reliéf je plochý až mírně zvlněný, s členitostí 30-55m, tedy charakteru ploché pahorkatiny (Culek, 1996).

4.4.2.4 Hydrologické podmínky

V blízkosti řešeného území protéká Bařův plavební a závlahový kanál. V katastrálním území se také nachází řeka Morava a její levý přítok Velička.

4.4.2.5 Vegetace, inventarizace dřevin

Biota celé panonské provincie je výrazně teplomilná. Území se nachází v 1. dubovém vegetačním stupni. Podle mapy potenciální přirozené vegetace je území charakterizováno jako acidofilní doubrava (*Genisto germanicae- Quercion*). Řešené území by se dalo charakterizovat jako volná plocha s pár vzrostlými stromy. Na této ploše nedávno proběhla revitalizace. Jednotlivé dřeviny jsou charakterizovány v inventarizační tabulce, která byla zkrácena, ale pro účely studie je dostačující pahorkatiny (Culek, 1996).

4.5 Stručná historie města

První písemně dochovaná zmínka o městě Strážnici pochází z počátku 14. století, avšak o daleko dřívějším osídlení tohoto území svědčí velké množství archeologického materiálu.

Po roce 1260 bylo zbudováno několik hradů sloužících k ochraně zemských hranic. Jedním z nich byl i hrad nacházející se ve Strážnici. Město plnilo strážní funkci, odtud tedy pochází jeho název.

Na počátku 14. století získal město v té době významný moravský rod pánů z Kravař. Moravský zemský hejtman Petr Strážnický z Kravař postupně rozšiřoval strážnické panství, zasloužil se o stavební rozkvět města, které bylo velmi poničené husitskými válkami. Velkou měrou přispěl k rozvoji vinařství a to vydáním horenského práva (Pajer, 2002).

Významnou historickou událostí města Strážnice bylo setkání Jiřího z Poděbrad, českého zemského správce a Matyáše Korvína, čerstvě zvoleného uherského krále, které se uskutečnilo v roce 1458 na zdejším hradě. Byla zde podepsána dohoda o věčném přátelství, avšak tato netrvala dlouho.

Dalším moravským rodem, který zakoupil město, byli Žerotínové, stalo se tak na počátku 16. století. Za období vlády tohoto významného moravského rodu dochází k vůbec největšímu rozmachu města. Řemeslnickým cechům, byla udělena rozsáhlá privilegia. Žerotínové podporovali bratrské školství. Ve druhé polovině 16. století, v době tureckého nebezpečí, za vlády Jana III. z Žerotína, bylo nutné chránit město, proto byly vystavěny mohutné brány, které zabezpečovaly vstup z jeho obou stran. Dodnes nesou svá původní jména Veselská a Skalická. Dominantou města je téměř 20m vysoká tzv. Bílá věž, která byla postavena začátkem 17. století a plnila strážní funkci v době nepřátelských nájezdů. V této době patřila Strážnice k nejvýznamnějším moravským městům, zažívala však těžké časy. Město bylo opět vystavěno vpádům Uhrů na Moravu a je několikrát vypáleno, poslední panovník z rodu Žerotínů město opustil (Pajer, 2002).

V roce 1628 zakoupil město císařský panovník František Magni, jehož rod pocházel z Itálie. Jeho příchodem dochází k rekatolizaci města, jsou povoláni italští piaristé, kteří zde zahajují výuku a postupně se snaží získat pro svou víru i místní obyvatele. Zdevastované a poničené město se začíná pomalu vzpamatovávat z utrpení způsobeného třicetiletou válkou. Strážnici však začíná stíhat jedna katastrofa za druhou. Nejdříve v roce 1652 opět vyhořela podstatná část města a poté se z Uher rozšířila morová epidemie. Další požáry pak následovaly v první polovině 18. století a měly za následek velmi pomalou obnovu města. V důsledku těchto událostí Strážnice začínala rychle ztrácet na svém dřívějším významu (Pajer, 2002).

K podstatné změně vzhledu města došlo v 1. polovině 19. století, kdy začaly vznikat na rozvezených valech a zasypaných příkopech nové ulice.

Ve 2. polovině 19. století dochází k přeměně německy orientovaného města na kulturní centrum strážnického regionu. Vznikají české spolky, významným počinem je otevření české měšťanské školy a českého gymnázia. Ve 20. století se i původně zcela zemědělské město, kde nejvýznamnější roli hrálo stále vinařství, dočkalo postupné industrializace (Muzeum Strážnice, 2008).

Obr. 18- Piaristický klášter s bývalým gymnáziem, 1921
(foto: Strážničané a přespolní, 2011)

Obr. 19- Státní reálné gymnázium, kolem 1930
(foto: Strážničané a přespolní, 2011)

Obr. 20- Pohled na město z nové měšťanské školy, 1913
(foto: Strážničané a přespolní, 2011)

Obr. 21- Farní kostel Sv. Martina, kolem 1935
(foto: Strážničané a přespolní, 2011)

Obr. 21- Skalická brána, 1899
(foto: Strážničané a přespolní, 2011)

Obr. 22- Veselská brána, kolem 1935
(foto: Strážničané a přespolní, 2011)

4.6 Panorama města na obrazech a fotografiích

Řešené území má převážně charakter plochého až mírně zvlněného reliéfu, pahorkatiny se pak nacházejí na okrajových částech. V panoramatu města nás v první řadě zaujme její dominanta, Bílá věž, nacházející se v centru, dále pak je to kaple svatého Rocha a kostel Nanebevzetí Panny Marie. I přes některá ne příliš zdařilá díla 20. století, čímž je myšlena zejména výstavba panelových domů nedaleko náměstí, se může Strážnice pochlubit skladbou kompozičně povedených scénérií.

Obr. 23- Panoráma města od Bzenecké silnice, 1931 (foto: Strážničané a přespolní, 2011)

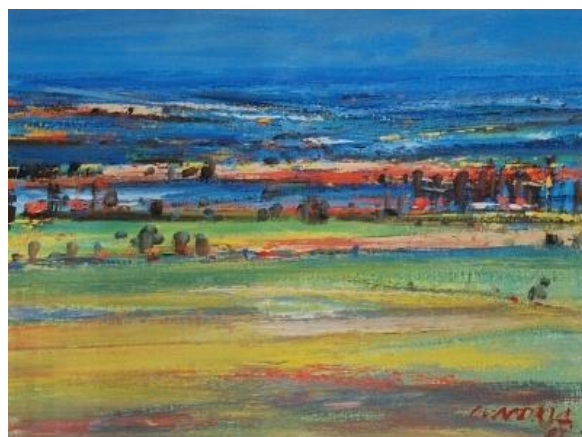
Obr. 24- Pohled na část města s nádražím, 1901 (foto: Strážničané a přespolní, 2011)

Obr. 25- Pohled od města Strážnice na kopec Žerotín (foto: Kříž, 2012)

Obr. 26- Slovácká krajina, olejomalba (F. Cundrla, 2007)

Obr. 27- Slovácká krajina, (F. Cundrla, 2001)

Obr. 28- Strážnické předměstí, tuš (F. Cundrla, 2009)

Obr. 29- Město pod bílou věží, (F. Cundrla, 2004)

Obr. 30- Strážnické brány, kombinovaná technika (F. Cundrla, 2009)

Obr. 31- Vinohrady, olejomalba (F. Cundrla)

5 Návrhová část

5.1 Lokalizace řešeného území

Náměstí Svobody se nachází v centru městské části. Je obklopeno mnoha historickými budovami, radnicí, poštou, restauracemi a domy s polyfunkčním využitím. Plocha náměstí navazuje na nejrůšnější část města, předměstí se dvěma obchodními domy. V současné době je využíváno především jako plocha pro parkování a dopravu. Náměstí je i přes svůj velký význam občany jen velmi málo navštěvované. Centrem dění se pak stává zejména ve dnech konání strážnických slavností a strážnického kulturního léta. Náměstím prochází silnice II/426 a sbíhají se k němu ulice Panská, B. Hrejsové, Rybářská, Bratrská a Preláta Horného.

Obr. 32- Lokalizace řešeného území v rámci města Strážnice

5.1.1 Historie vývoje náměstí

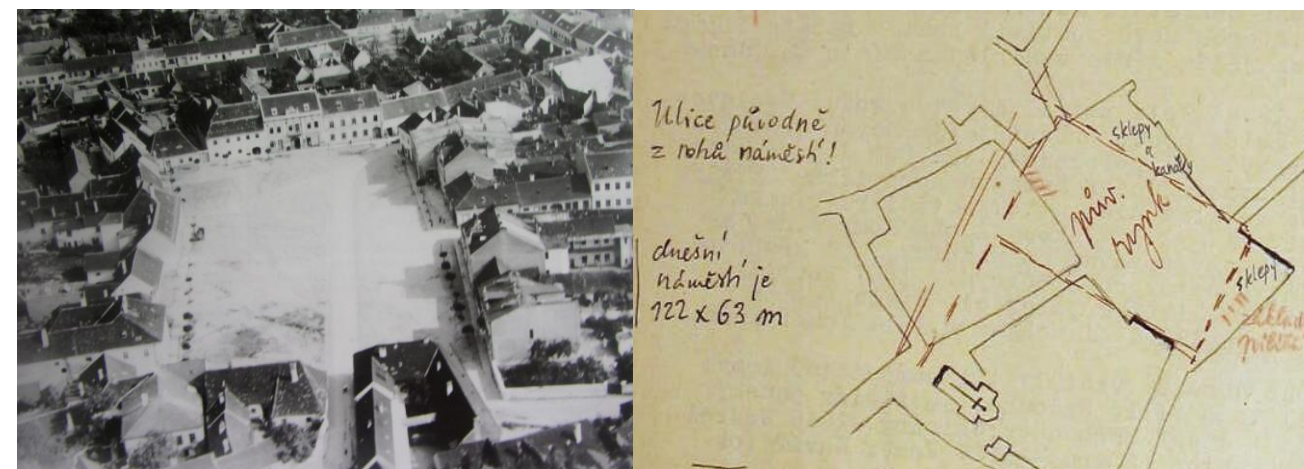
Náměstí Svobody, jehož původní název byl Rynk, vzniklo po husitských válkách jako základ Nového Města a stalo se komunikačním centrem celého městského útvaru. V dřívější době vzniklé náměstí Staré Město začalo ztrácet na svém významu a bylo zcela zpusťeno. Tvar náměstí se v průběhu vývoje města měnil, lze tak usuzovat dle základů, které se zde nacházejí. Tyto jsou důkazem toho, že v dřívějším období byly domy a ulice tam, kde v současné době nejsou. Znamená to, že dnešní ulice se nekryjí s ulicemi středověkými. Po mnohých pustošeních byl také mnohokrát změněn plán náměstí (Skácel, 1937).

Obyvateli města byli hlavně měšťané, v menší míře pak řemeslníci a obchodníci. K náměstí se sbíhá několik ulic, jsou to ulice Panská, B. Hrejsová, Rybářská, Bratrská a Preláta Horného. Nejdůležitější ulicí byla ulice Panská, která plnila funkci napojení tržiště na obchodní stezku. V důsledku často se opakujících požárů se bohužel nedochoval ani jeden z původních domů nacházejících se na náměstí. Nejstarší dům se nachází na jižním rohu náměstí, jedná se o tzv. panský dům a je ze 16. století. Uprostřed náměstí stála kašna, bohužel v historických pramenech nelze dohledat její původní podobu. Zajímavostí jsou rozsáhlé sklepní prostory nacházející se pod některými domy. V dolní části náměstí (nyněšní pošta) se nacházela původně radnice, v podzemí byla mučírna. Před radnicí stál kamenný sloup, ke kterému byli připoutáváni hříšníci (Skácel, 1937).

Na příkaz hraběte Magnise v roce 1729 zde byla postavena kamenná plastika sv. Floriána - patrona hasičů jako symbol ochrany proti ničujícím a stále se opakujícím požárům, které tak výrazně v jeho historii poznamenaly vzhled a rozvoj města. Na podstavci plastiky byl nápis: Svatý Floriáne, oroduj za nás. Socha byla přemístěna v šedesátých letech 20. století z politických důvodů z náměstí do jiné části Strážnice - Starého města, v dřívější době zaniklé náměstí. Stavělo se všelijak, jenom aby lidé měli střechu nad hlavou. Proto pohraniční Strážnice nebyla tak výstavná jako jiná moravská města (Pajer, 2000).

Na náměstí je možno vidět sochu T. G. Masaryka, který v letech 1864-1865 studoval na zdejšímu piaristickém gymnáziu. T. G. Masaryk byl 24. 11. 1918 jmenován čestným občanem města. V téže době se začalo zvažovat o možnosti postavení pomníku tomuto významnému filozofovi, pedagogovi, politikovi, prezidentovi, avšak z důvodu nedostatku finančních prostředků se jeho realizace nakonec neuskutečnila. Pomník byl na náměstí odhalen až po dlouhých dvaceti letech, avšak jeho osud byl komplikovaný, socha byla několikrát z náměstí odstraněna a opětovně vrácena zpět. Původní prostranství vybrané pro její umístění bylo před budovou státních úřadů (dnešní pošta). V současné době se pomník nachází na protější straně náměstí v jeho horní části a to před nynější budovou

komerční banky (Muzeum Strážnice, 2008). Další sochou nacházející se na náměstí je socha J. A. Komenského, který v roce 1604 bydlel ve Strážnici u své tety Zuzany a navštěvoval zde bratrskou školu, kde získal základy vzdělání. Při ničivém vpádu uherských povstalců v roce 1605 původní dům jeho tety shořel a na jeho místě byl vystavěn dům nový, na kterém je dnes umístěna pamětní deska. Socha J. A. Komenského je nepřehlédnutelnou dominantou náměstí, nacházející se v jeho horní části před městským muzeem. Autorem sochy je významný strážnický rodák akademický sochař Miroslav Hudeček. Slavnostní odhalení se konalo 28. 3. 1984 (Pajer, 1993).

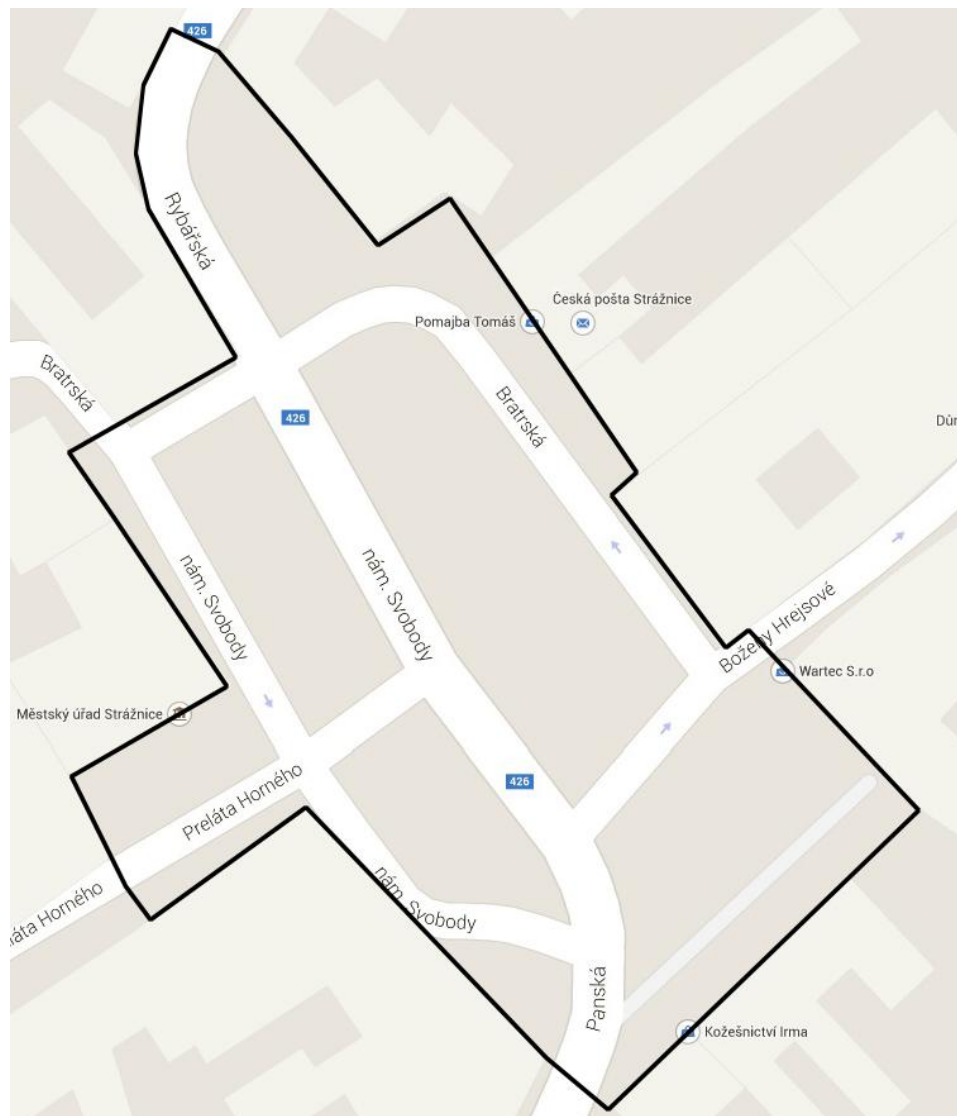

Obr. 33- Letecký pohled na náměstí, 1929
(foto: V městě a na venkově, 2012)

Obr. 34- Bývalý půdorys náměstí
(foto: Dějiny města Strážnice-kronika)

Nejdůležitější ulicí vedoucí z náměstí, byla ulice Panská, která jak již bylo zmíněno napojovala tržiště na obchodní stezku. Byla pojmenována podle rohového panského domu, jedná se o nejstarší dochovaný dům nacházející se na náměstí a je z 16. století. Další ulicí, která několikrát změnila svůj název, je ulice Boženy Hrejsové. Do roku 1914 to byla ulice Židovská, dále pak ulice Zámecká a v roce 1947 došlo k jejímu přejmenování na ulici B. Hrejsové. Stalo se tak podle učitelky a sociální pracovníce pocházející ze Strážnice, která zde založila dětský domov fungující dodnes. Ulicí vedoucí ze spodní strany náměstí je ulice Rybářská, jejíž název se datuje již do roku 1597. Z náměstí do Rybářské ulice vedla cesta pro povozy, byly zde dva výsadní domy, mezi kterými byla ulička pro pěší. Ulička byla úzká, a proto byla roku 1606 zrušena. V roce 1737 při ničivém požáru celé Rybáře vyhořely. Další ulicí, která několikrát změnila své jméno, byla ulice Bratrská. Koncem 16. století byl její název U lazny, koncem 19. století se používal název Na starém rynku, ale také Dršřkový rynek, tento název vydržel až do roku 1914, po tomto datu se ulici říkalo Lázeňská a od roku 1947 má nynější název Bratrská. Název je odvozen od Českých bratřů, kteří zde působili od konce 15. století. Poslední ulicí sbíhající se k náměstí Svobody je ulice Preláta Horného, původně se jmenovala Ke

kamennému mostku, Zákostelní a Stojanova. Nynější název ulice je podle profesora církevních dějin, který pocházel ze Strážnice. Na této ulici se nachází kostel sv. Martina. Okolo kostela býval hřbitov. Dá se usuzovat, že byl založen již v počátcích města, koncem 18. století byl zrušen a přemístěn. Za zmínku určitě stojí blízka ulice Kovářská, která přímo nesouvisí s náměstím, ale byla nejstarší částí Předměstí. V druhé polovině 20. století zde byly započaty asanační práce a vyrostly zde výškové panelové domy, které narušily pohled z náměstí do okolí (Muzeum Strážnice, 2009).

Obr. 35- Znáznornění ulic vedoucí k náměstí

5.1.2 Analýza historického vývoje

Náměstí Svobody je architektonicky sjednocené, část objektů je památkově chráněných. Domy jsou maximálně třípodlažní. Některé historické domy byly znehodnoceny necitlivě provedenými přestavbami. Rožní dům č. 11 si zachoval dodnes svůj starobylý ráz, až na to, že stará podloubí jsou zazděna. Podloubí bývala na rynku i u jiných domů, u panského domu a radnice (Skácel, 1937).

- 1 – dříve panský dům, dnes prodejna jízdních kol a klíčů
- 2 – dříve obchod Antonína Dauma, dnes Komerční banka
- 3 – dříve dům Horných, mezi 1. a 2. světovou válkou úřadovna pošty, dnes reklamní agentura a prodejna žárovek
- 4 – dříve koloniál Karla Hubíka, dnes restaurace na Rynku
- 5 – budova radnice se správou města (1904)
- 6 – dříve dům radního písaře Bartoše Biskupického, dnes rodinný dům
- 7 – dříve dům advokáta JUDr. Theobalta Zochlára, dnes budova městského úřadu a městské policie
- 8 – dříve městská spořitelna, pionýrský dům, muzeum a knihovna, dnes obecní dům
- 9 – dříve dům vdovy Veruny Vančurky, dnes rodinný dům
- 10 – bývalá budova okresních úřadu (1934), dnes budova české pošty, střední školy hotelové a veřejnosprávní akademie
- 11 – restaurace Praha
- 12 – dříve budova cukrárny Eduarda zdražila, dnes dům s prodejnou bytového textilu, servis počítačů a rodinný dům
- 13 – dříve Soltánův dům, dnes rodinný dům
- 14 – dříve dům krejčího Jana Kafky, dnes rodinný dům
- 15 – dříve lékárna Jana Planera, dnes Městské muzeum
- 16 – dříve hotel Konigstein, dnes Club Martox, herna
- 17 – dříve dům Jiříka Hleděnohorského z Častrova, dnes Penzion Ludor

Obr. 36- Analýza historického vývoje náměstí Svobody

5.1.2.1 Porovnání historie a současnosti

Obr. 37- foto: V městě a na venkově, 2012

Obr. 38- foto: autor, 2015

Rohový panský dům obchodníka Bedřicha Horného (1906). Jeden z mála dochovaných původních domů. Renesanční jádro má i sousedící dům, dnes Komerční banka.

Obr. 39- foto: V městě a na venkově, 2012

Obr. 40- foto: autor, 2015

Uprostřed se nacházel hotel Konigstein (tmavá stavba, 1912), vpravo můžeme vidět nepovedenou přestavbu tohoto hotelu s růžovou barvou fasády, bez jakékoli vazby na historický vzhled. Vedlejší dům vlevo, v současné době městské muzeum je však ukázkou velmi zdařilé přestavby.

Obr. 41- foto: V městě a na venkově, 2012

Dříve městská spořitelna

Obr. 42- foto: autor, 2015

Dnes obecní dům má zajímavou sgrafitovou výzdobu fasády

Obr. 43- foto: V městě a na venkově, 2012

Pravá strana náměstí se sochou Sv. Floriána, 1935

Obr. 44- foto: autor, 2015

Současný pohled na pravou stranu náměstí

Obr. 45- foto: V městě a na venkově, 2012

Trh ve všední den (1931)

Obr. 46- foto: autor, 2015

Dům vedle radnice byl zbořen. Fasáda budovy radnice a bývalého domu T. Zochlára byla nedávno opravena.

Obr. 47- foto: V městě a na venkově, 2012

Novostavba budovy okresních úřadu (1934)

Obr. 48- foto: autor, 2015

Nynější budova české pošty a školy

5.1.3 Analýza širších vztahů

Analyzovaná oblast je rozšířena o blízké okolí náměstí Svobody, které se nachází ve východní části města a je jeho centrem. Území je různorodé, bydlení v rodinných domech se nachází především v jeho severozápadní části, ale také v jihovýchodním rohu náměstí. Kolem náměstí se nachází především domy s občanskou vybaveností, jako je radnice, městský úřad, restaurace, pošta, škola, penzion, herna a městské muzeum, ale také základní umělecká škola, dům dětí a mládeže, dětské hřiště a obchody. Bydlení v historických domech okolo náměstí je doplněno o služby a obchody, jedná se tudíž o bydlení smíšené. Nachází se zde také jeden obytný dům. Kostel Sv. Martina a Bílá věž jsou součástí centrální části města a věž se uplatňuje v pohledech z náměstí. Jihovýchodně od náměstí se nachází sídliště s činžovními domy, které jsou převýšeny vůči svému okolí a výrazně jej tak narušují. Předměstí se nachází jižním směrem od náměstí, nejvíce je zřejmě navštěvován obchodní dům Danaj. Na Předměstí je také situována většina školských zařízení s výjimkou jedné základní školy.

5.1.4 Komplexní rozbor/Současný stav

Legenda:

	budovy		lavičky
	silnice		lampy
	zpevněná plocha (asfalt)		odpadkové koše
	zpevněná plocha (žulová kostka)		stojany na kola
	trávník		informační tabule
	stromy		parkoviště
	keře		přechod pro chodce
	květinové záhony		posezení restaurace
	rostliny v nádobách		zídka
	socha T.G.Masaryka		schody
	socha J.A.Komenského		hranice řešeného území
	vstupy do území		vstupy do budov
	významný pohled		

Kvalita náměstí je do jisté míry ovlivněna charakterem a využitím budov, které se na náměstí nacházejí a tento prostor vymezují. V prostoru náměstí je výrazná bariéra, jedná se o vozovku, která ho přetíná v celé jeho délce. Nachází se zde dva přechody pro chodce. Nachází se zde pouze omezené množství míst k sezení, například v jeho jihovýchodní části je pouze jedna lavička. Prostor je zahlcen nekvalitními prvky v podobě betonových květináčů, veřejného osvětlení a laviček. Do řešeného prostoru lze vstoupit pěti místy, přičemž nejfrekventovanějším vstup je z ulice Panské, tedy z Předměstí. Nedávno zde byla provedena revitalizace, zdejší prostor byl obohacen o druhy rodu *Prunus*, *Malus*, *Platanus*, a *Quercus*. Hlavní plocha náměstí je vydlážděna žulovou kostkou, ale velkou plochu náměstí tvoří také asfalt. Chodníky podél některých budov jsou ve velmi špatném stavu. Náměstí se směrem k severní části svažuje. V jihovýchodní části se nachází zídka vysoká 140 cm, na které je umístěna socha J. A. Komenského. Před budovou komerční banky je socha T. G. Masaryka. Z náměstí je vidět dominantu města, Bílá věž.

Aktivita, které se uskutečňují na náměstí, mají především povahu nezbytných činností, čímž se rozumí cesta na úřad, do práce, do školy apod. Jen málokdo z občanů města se na náměstí zdrží déle, než je nutné.

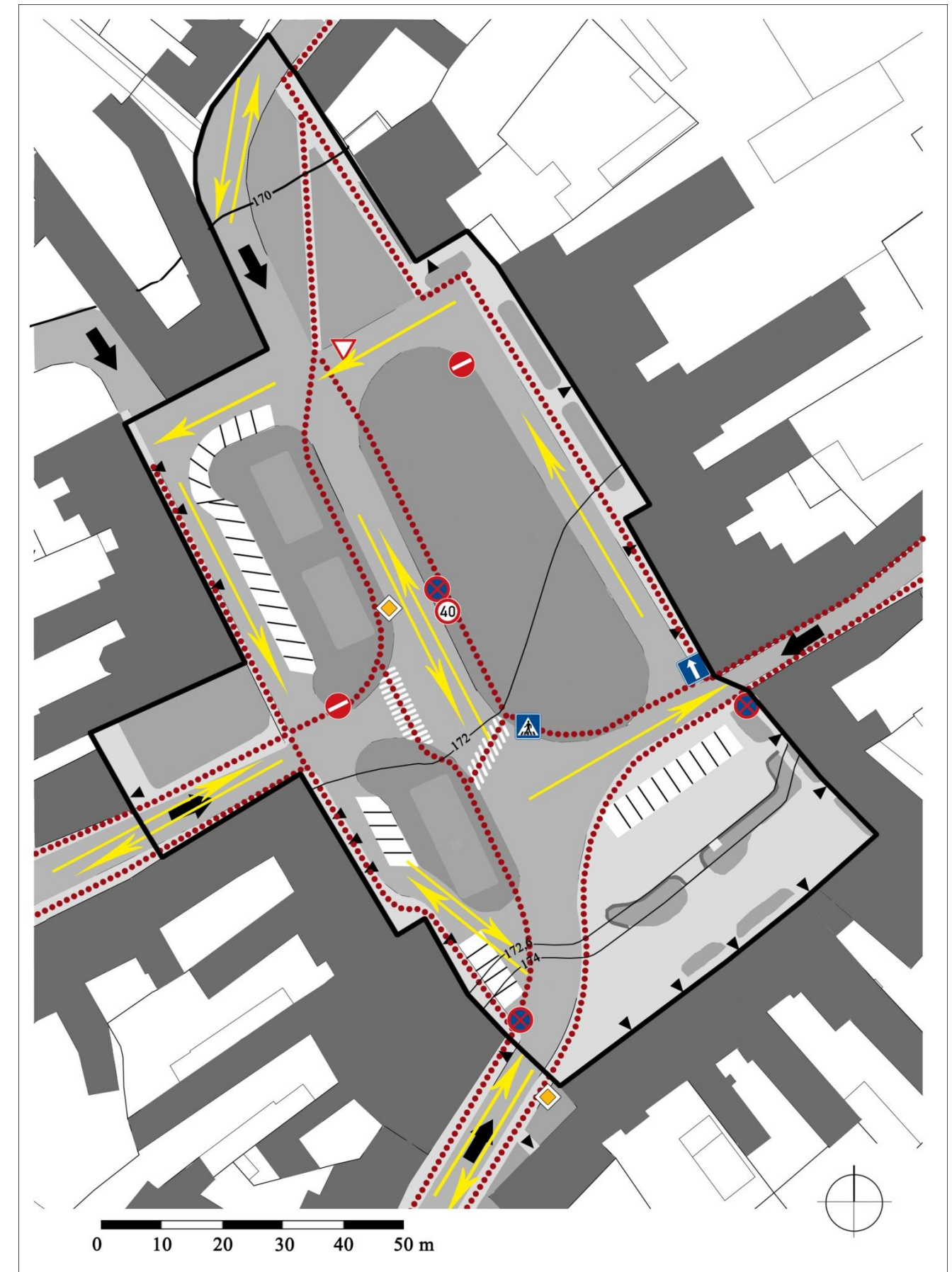
Obr. 50- Komplexní analýza náměstí Svobody ve Strážnici

5.1.5 Provozní analýza

Legenda:

- směr jízdy
- nejfrekventovanější pěší tahy
- jednosměrná ulice
- přikázaný směr jízdy
- zákaz zastavení
- hlavní pozemní komunikace

Nedílnou součástí veřejných prostorů je provoz, který je v určité míře nutný, jelikož se na náměstí nachází občanská vybavenost. Hlavní komunikací, která prochází náměstím je silnice II/426. Komunikace je v průběhu dne nadměrně zatěžována nákladními i osobními automobily. Tato situace by měla být v budoucnu vyřešena buďto vystavěním malého obchvatu, nebo rychlostní silnicí R55. V celém prostoru náměstí je obousměrný provoz, výjimkou je jednosměrný provoz k radnici a poště. V řešeném území se nachází celkem 37 parkovacích míst. Je však tolerováno parkování po celé ploše náměstí. Tato skutečnost snižuje zájem a potřebu obyvatel pobývat na náměstí.

Obr. 51- Provozní analýza náměstí Svobody

5.1.6 Inventarizace zeleně

Soliterní stromy a skupiny stromů:

Pořadové číslo	Číslo veg. prvku	Typ vegetačního prvku	Taxon	Výška (m)	Šířka koruny (m)	Výčetní tloušťka kmene (cm)	Věkové stádium	Vitalita	Zdravotní stav	Sadovnická hodnota	Celkový potenciál skupiny
1	1	SS	<i>Pinus nigra</i>	8	8	30	4	3	2	4	
2	2	SS	<i>Malus sp.</i>	3	1	10	2	1	1	3	
3	3	SS	<i>Malus sp.</i>	3	1,5	10	2	1	1	3	
4	4	SS	<i>Malus sp.</i>	2,5	1	10	2	1	1	3	
5	5	SS	<i>Malus sp.</i>	3	1	10	2	1	1	3	
6	6	SS	<i>Platanus hispanica</i>	5	1	8	2	1	1	3	
7	7	SS	<i>Platanus hispanica</i>	3,5	1	7	2	1	1	3	
8	8	SS	<i>Platanus hispanica</i>	5	1	8	2	1	1	3	
9	9	SS	<i>Malus sp.</i>	3	1	8	2	1	1	3	
10	10	SS	<i>Malus sp.</i>	3	2	10	2	1	1	3	
11	11	SS	<i>Malus sp.</i>	3	1,5	8	2	1	1	3	
12	12	SS	<i>Malus sp.</i>	3	1,5	8	2	1	1	3	
13	13	SS	<i>Malus sp.</i>	3	1	8	2	1	1	3	
14	14	SS	<i>Malus sp.</i>	3	1,5	6	2	1	1	3	
15	15	SS	<i>Malus sp.</i>	3	1,5	6	2	1	1	3	
16	16	SS	<i>Malus sp.</i>	3	1,5	8	2	1	1	3	
17	17	SS	<i>Malus sp.</i>	3	1,5	6	2	1	1	3	
18	18	SS	<i>Malus sp.</i>	3	1,5	8	2	1	1	3	
19	19	SS	<i>Malus sp.</i>	3	1,5	6	2	1	1	3	
20	20	SS	<i>Malus sp.</i>	3	1,5	7	2	1	1	3	
21	21	SS	<i>Acer platanoides</i>	13	14	45	4	1	1	4	2
22	22	SS	<i>Pinus strobus</i>	14	8	30	4	2	2	4	2
23	23	SS	<i>Thuja occidentalis</i>	7	2	20	4	2	2	4	2
24	24	SS	<i>Thuja occidentalis</i>	6	2	20	4	1	1	3	2
25	25	SS	<i>Prunus x hilerii 'Spire'</i>	3	1	8	2	1	1	3	
26	26	SS	<i>Prunus x hilerii 'Spire'</i>	3	1	8	2	1	1	3	
27	27	SS	<i>Prunus x hilerii 'Spire'</i>	3	1	8	2	1	1	3	
28	28	SS	<i>Prunus x hilerii 'Spire'</i>	3	1	8	2	1	1	3	
29	29	SS	<i>Quercus robur 'Cupressoides'</i>	5	0,6	6	2	1	1	3	
30	30	SS	<i>Quercus robur 'Cupressoides'</i>	5,5	0,6	6	2	1	1	3	
31	31	SS	<i>Prunus x hilerii 'Spire'</i>	3	1	6	2	1	1	3	
32	32	SS	<i>Prunus x hilerii 'Spire'</i>	3	1	6	2	1	1	3	

33	33	SS	<i>Prunus x hilerii 'Spire'</i>	3	1	8	2	1	1	3	
34	34	SS	<i>Prunus x hilerii 'Spire'</i>	3	1	8	2	1	1	3	
35	35	SS	<i>Platanus hispanica</i>	5	1,5	8	2	1	1	3	
36	36	SS	<i>Platanus hispanica</i>	5,5	2	8	2	1	1	3	
37	37	SS	<i>Prunus x hilerii 'Spire'</i>	3	0,8	10	2	1	1	3	
38	38	SS	<i>Prunus x hilerii 'Spire'</i>	3	0,8	10	2	1	1	3	
39	39	SS	<i>Prunus x hilerii 'Spire'</i>	3	0,8	10	2	1	1	3	
40	40	SS	<i>Prunus x hilerii 'Spire'</i>	3	0,8	10	2	1	1	3	
41	41	SS	<i>Prunus x hilerii 'Spire'</i>	3	0,8	10	2	1	1	3	
42	42	SS	<i>Prunus x hilerii 'Spire'</i>	3	0,8	10	2	1	1	3	
43	43	SS	<i>Prunus x hilerii 'Spire'</i>	3	0,8	10	2	1	1	3	
44	44	SS	<i>Prunus x hilerii 'Spire'</i>	3	0,8	10	2	1	1	3	
45	45	SS	<i>Picea glauca 'Conica'</i>	1,8	1	10	3	1	1	3	

Skupiny keřů:

Pořadové číslo	Typ vegetačního prvku	Taxon	střední výška skupiny keřů	plocha (m ²)	horizontální zápoj (%)	Celkový potenciál skupiny
46	SK	<i>Taxus baccata</i>	2	13	70	3
47	SK	<i>Ligustrum ovalifolium</i>	0,75	20	80	2
48	SK	<i>Rosa 'Romance', Hydrangea macrophylla, Prunus laurocerasus, Lav. angustifolia</i>	0,8	25	90	1
49	SK	<i>Rosa 'Romance', Hydrangea macrophylla, Prunus laurocerasus, Lav. angustifolia</i>	0,8	25	90	1
50	SK	<i>Berberis vulgaris, Euonymus fortunei, Chamaecyparis lawsoniana</i>	1,5	10	80	2
51	SK	<i>Berberis vulgaris, Buxus sempervirens, Chamaecyparis lawsoniana</i>	1,5	8	80	2
52	SK	<i>Lavandula angustifolia, Rosa 'Romance'</i>	0,4	25	90	1
53	SK	<i>Lavandula angustifolia, Rosa 'Romance'</i>	0,4	23	90	1
54	SK	<i>Lavandula angustifolia, Rosa 'Romance', Hydrangea macrophylla</i>	0,7	23	80	1
55	SK	<i>Rosa sp.</i>	0,5	8	90	1
56	SK	<i>Prunus laurocerasus</i>	0,7	25	80	1
57	SK	<i>Lavandula angustifolia, Rosa 'Romance', Hydrangea macrophylla</i>	0,7	25	80	1
58	SK	<i>Lavandula angustifolia, Rosa 'Romance', Hydrangea macrophylla</i>	0,7	25	80	1

Inventarizace dřevin

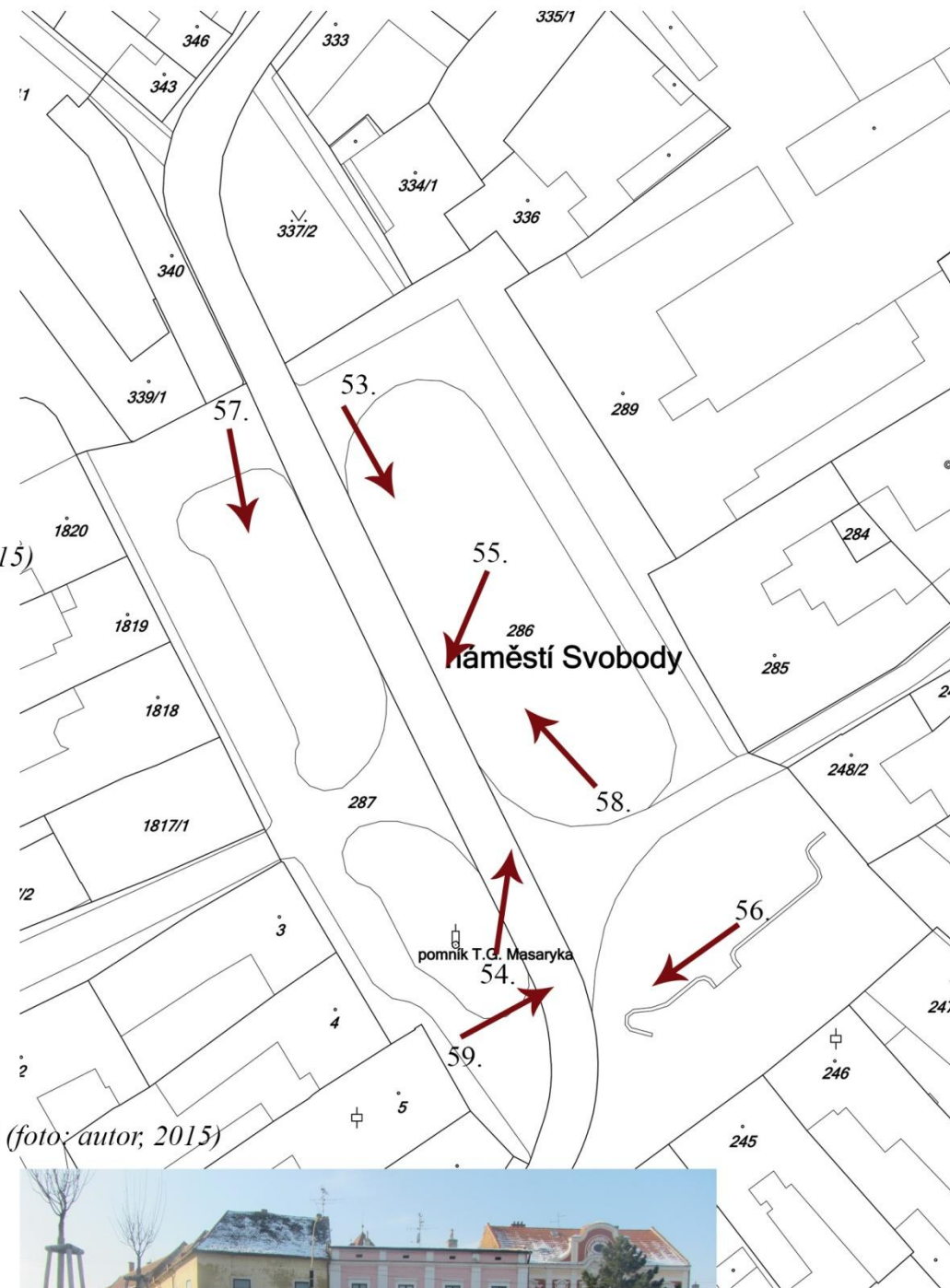

Obr. 52- Analýza inventarizace zeleně

5.1.7 Obraz místa

53. Pohled na náměstí a jeho centrální prostor (foto: autor, 2015)

57. Radnice se záhony (foto: autor, 2015)

54. Dolní část náměstí s poštou a vozovkou protínající náměstí (foto: autor, 2015)

58. Spodní část náměstí (foto: autor, 2015)

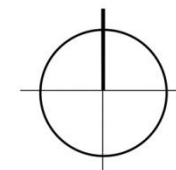
55. Pohled na dominantu, Bílou věž (foto: autor, 2015)

56. Pohled na panský dům a Komerční banku (foto: autor, 2015)

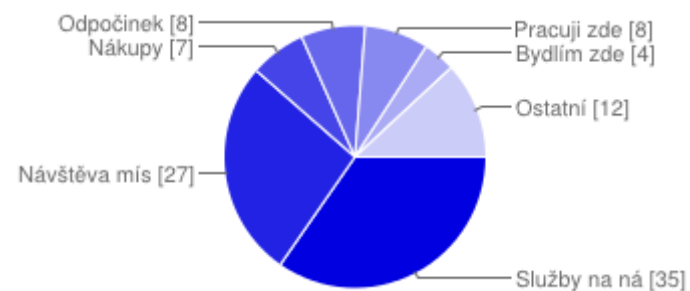
59. Horní část náměstí se sochou T.G.Masaryka (foto: autor)

5.1.8 Anketa

Počet odpovědí: 101

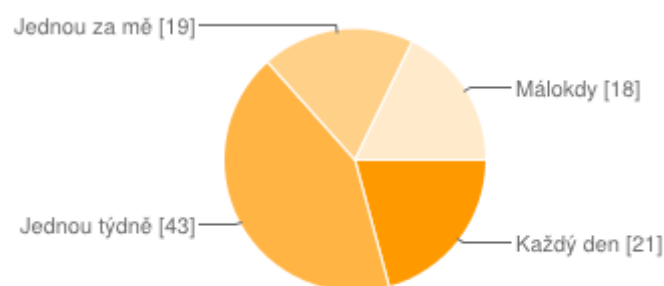
Jaký je nejčastější účel Vaší návštěvy náměstí Svobody?

Služby na náměstí	35	34.7 %
Návštěva místních restaurací	27	26.7 %
Nákupy	7	6.9 %
Odpočinek	8	7.9 %
Pracuji zde	8	7.9 %
Bydlím zde	4	4 %
Ostatní	12	11.9 %

Je zřejmé, že služby na náměstí se řadí na první příčku v jeho návštěvnosti. V menší míře je využíván tento prostor pro odpočinek, avšak návštěvnost místních restaurací je poměrně vysoká.

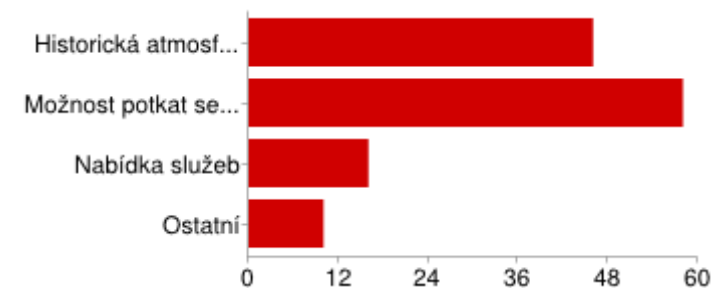
Jak často navštěvujete náměstí?

Každý den	21	20.8 %
Jednou týdně	43	42.6 %
Jednou za měsíc	19	18.8 %
Málokdy	18	17.8 %

Téměř polovina respondentů navštěvuje náměstí jednou týdně.

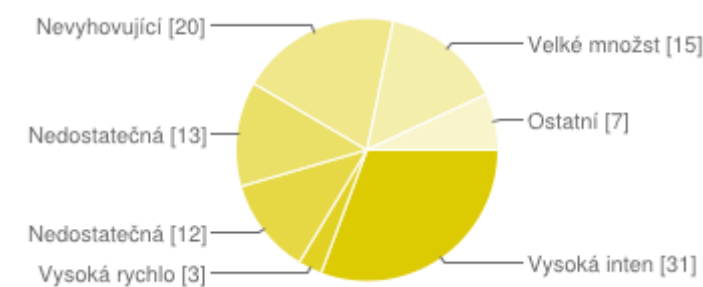
Co se Vám na náměstí nejvíce líbí?

Historická atmosféra místa	46	45.5 %
Možnost potkat se s lidmi	58	57.4 %
Nabídka služeb	16	15.8 %
Ostatní	10	9.9 %

Obyvatelé Strážnice preferují především možnost potkat se s lidmi, ale také si cení historické atmosféry místa.

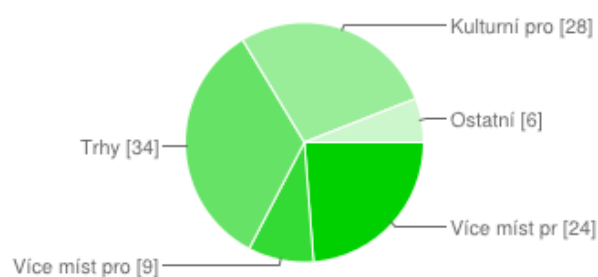
Jaké vidíte na náměstí problémy?

Vysoká intenzita dopravy	31	30.7 %
Vysoká rychlost dopravy	3	3 %
Nedostatečná údržba	12	11.9 %
Nedostatečná nabídka nákupů a služeb	13	12.9 %
Nevyhovující podmínky k pobývání (místa pro sezení a apod.)	20	19.8 %
Velké množství parkujících aut	15	14.9 %
Ostatní	7	6.9 %

Většina respondentů označila jako hlavní problém vysokou intenzitu dopravy a nevhovující podmínky pro pobývání na náměstí. Poměrně velké množství respondentů považuje za problém velké množství parkujících aut.

Které z následujících aktivit by Vás na náměstí v budoucnu přilákaly?

Více míst pro sezení na lavičkách	24	23.8 %
Více míst pro sezení na zahrádkách restaurací	9	8.9 %
Trhy	34	33.7 %
Kulturní programy	28	27.7 %
Ostatní	6	5.9 %

Největší potenciál vidí občané v pořádání trhů a kulturních akcí, ale také ve větší nabídce míst pro sezení na lavičkách.

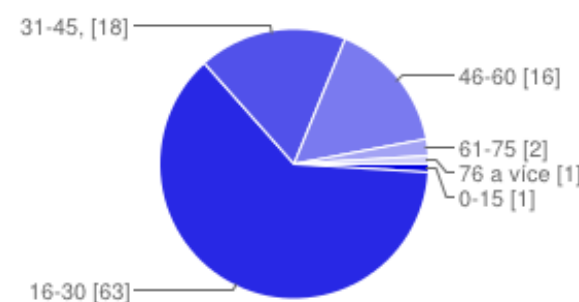
Co vám na náměstí nejvíce chybí?

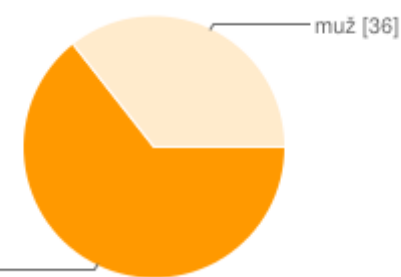
Místo na sezení	40	39.6 %
Zeleň	69	68.3 %
Místo pro děti	28	27.7 %
Stojany na kola	17	16.8 %
Odpadkové koše	15	14.9 %
Umělecká díla	18	17.8 %
Ostatní	5	5 %

Občané na náměstí postrádají v prvé řadě více vzrostlé zeleně, dále jim chybí možnost posezení a místo pro zastavení s dětmi. Menší části respondentů chybí umělecká díla, stojany na kola a odpadkové koše.

Prosím uveďte Vaše identifikační údaje

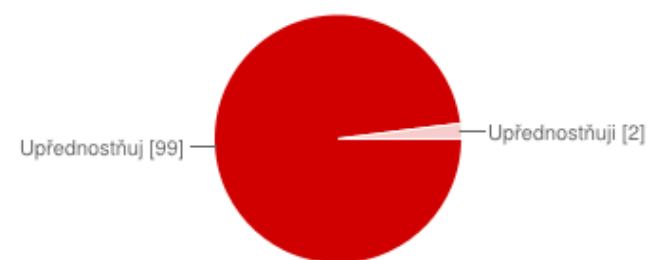

0-15	1	1 %
16-30	63	62.4 %
31-45,	18	17.8 %
46-60	16	15.8 %
61-75	2	2 %
76 a více	1	1 %

žena	65	64.4 %
muž	36	35.6 %

Dnešním trendem revitalizovaných náměstí je velká vydlážděná plocha náměstí téměř bez vegetace.

Upřednostňuji vegetaci ve formě květinových záhonů, dřevin a keřů v kombinaci s vydlážděnou plochou	99	98%
Upřednostňuji velkou vydlážděnou plochu téměř bez vegetace	2	2 %

Ze 101 respondentů celkem 99 odpovědělo: upřednostňují vegetaci ve formě květinových záhonů, dřevin a keřů v kombinaci s vydlážděnou plochou, ač trend dnešní doby je opačný.

Výběr z odpovědí respondentů

„Kdyby z toho byl takový otevřený polopark, nebylo by to zlé“

Co se vám na náměstí nejvíce líbí?

Vůbec nic, nic, pošta, kulturní centrum, prostor, velice nic, koncerty, nedokážu odpovědět, skutečně nic, možná opravené starší budovy, využití prostoru ke konání kulturních akcí

Jaké vidíte na náměstí problémy?

Neútulno, problémů vidím více, fasáda restaurace Prahy pokulhává, všechny uvedené možnosti, neláká vůbec vzhledem ani ničím jiným

Které z následujících aktivit by vás v budoucnu na náměstí přilákaly?

Příjemné restaurační zařízení s venkovním posezením, celkové přebudování, vše dohromady.

Anketní průzkum byl proveden v elektronické podobě a vyplnilo ho 101 občanů. Věkové složení respondentů ukazuje, že se o město zajímají obyvatelé všech věkových kategorií

5.2 Východiska rozborů pro řešení návrhu

Většinu plochy náměstí zabírá v současnosti plocha pro parkovací stání. Hlavním východiskem při řešení návrhu je uvolnění cenných ploch v hlavní ploše náměstí a jejich přemístění na okraj. Snahou je najít vyvážený poměr mezi kapacitou parkovacích míst, tak aby nebránila společenským aktivitám na náměstí. V docházkové vzdálenosti náměstí se nachází parkoviště, které umožní parkování mimo prostor náměstí. Náměstí by mělo nabídnout co možná nejvolnější pěší pohyb a nutností je také maximální pocit bezpečí. Vzhledem k tomu, že mezi nejfrekventovanější vstupy patří i vstup z ulice Boženy Hrejsové a chodníky zde nejsou dostatečně dimenzované, doporučuji zavést pěší provoz v této ulici.

Svažitost na náměstí využít k sezení ve formě posedových schodů s výhledem na celý řešený prostor. Dalším východiskem je podpoření rozvoje předzahrádek restaurací a zvýšení kapacity pro sezení na lavičkách. Předprostor před městským úřadem rozšířit a nabídnout tak možnost k zastavení, hlavním důvodem je frekventovanost daného místa.

Nelze opomenout poměrně výrazný hluk jako faktor, který snižuje pohodu a ochotu pobývat na náměstí, řešením by bylo odclonění vozovky pomocí vegetace.

5.3 Popis návrhu

Pro zpracování návrhu byl vybrán modelový prostor náměstí ve Strážnici, městě, v kterém žijí. Jedná se o místo s bohatou historií, tudíž poskytuje ideální možnosti pro zahradně architektonickou studii. Místo je to velmi frekventované, nachází se zde spousta budov s občanskou vybaveností. Základem celé kompozice je vytvoření atraktivního prostoru, sloužícího občanům města k odpočinku a relaxaci pod korunami vzrostlých stromů.

Hlavním cílem je sjednocení dlažby na celé ploše náměstí. Jedná se o žulovou kostku, která vymezi prostory pro dopravu a pěší provoz. V hlavní pěší ploše náměstí je použita žulová kostka krémově žluté barvy s kombinací barvy modré o rozměrech 10 x 10 cm kladená v řádcích. Stejná žulová kostka je použita u prostoru Bílé věže, která se nachází nedaleko a kde proběhla před nedávným časem revitalizace. Pro plochu vozovky je použita kostka z modré žuly s rozměry 14 x 14 cm. Pro přechod mezi těmito dvěma povrchy je použit řezaný kvádr z šedé žuly jako obrubník. Parkování je situováno do okrajových částí náměstí, které nemají žádné výrazné využití, jedná se o místa v severní a západní části náměstí, malá část určená pro parkování je také ponechána v její spodní severní části. Celkem se zde nachází 43 parkovacích míst, což je kapacitně dostačující.

Alej podél hlavní cesty, je tvořena vzrostlými stromy druhu *Platanus x hispanica*, jejich koruna je vyvětvena ve výšce 3m. Mají především funkci protihlukovou, hygienickou, ale zároveň také nabídnou návštěvníkům příjemný stín a obyvatelům budov obklopujících náměstí hezký pohled z oken. Umístěním stromů u hlavní silnice, tedy ve středu náměstí, zůstane prostor přehledný a velká plocha náměstí volná pro konající se kulturní akce. Pod platany, jsou vysázeny ve formě vyvýšených záhonů podrostové trvalky s bílou barvou květu *Vinca minor 'Alba'*, *Geranium x cantabrigiense*, *Omphalodes verna 'Alba'*. Tyto záhony mají zároveň posedovou funkci, jejichž výška bude 45 centimetrů. Použitým materiálem na tuto vyvýšenou zídku je ostře pálená cihla, která zaručí dlouhodobou trvanlivost. Do zídky budou zapuštěny dubové dřevěné sedáky modré barvy, které budou spolu s trvalkami tvořit modrobílou barvu evokující modrotisk, typický pro toto město. Podrost pod stromy je nasvícen a skýtá tak v nočních hodinách zajímavý pohled do nasvícených korun stromů a trvalek. Záhony jsou velké 5x 6,5m, mají tvar obdélníku, který je natočen dvěma směry. Stromy, pod kterými nebudou podrostové trvalky budou opatřeny ochrannými mřížemi.

Rastr stromů před městským muzeem je tvořen druhem *Prunus x hillieri 'Spire'*, jedná se o okrasnou třešeň, která růžově kvete a na podzim zbarvuje listí do červena. Dorůstá do výšky 7-8m. Pod tímto rastrem je použit mlatový povrch. Záměrem je využít místních zdrojů, protože nedaleko se nachází pískovcový lom a okolí Strážnice je nazýváno moravskou Saharou. U kmenu stromů jsou použity

podrostové trvalky opět bílé barvy. Lavičky jsou rozmístěny tak, aby návštěvníkovi poskytly výhled na celé náměstí. Použitým materiálem je bílý ušlechtilý beton se sedákem z dubového dřeva modré barvy.

Výrazným prvkem náměstí jsou posedové schody, které jsou určeny ke skupinovému sezení, jsou opět z bílého betonu opatřené modrými sedáky, stejně jako lavičky. Těsně vedle posedového schodiště se nachází schodiště klasické. Použité trávy *Miscanthus sinensis 'Morning light'*, *Pennisetum villosum* a jsou zakomponovány do bočních částí schodišť, připomínají louky Bílých Karpat. V tomto záhonu je citlivě zakomponována socha J. A. Komenského. Další socha významné osobnosti, T. G. Masaryka je umístěna pod jedním z platanů v trvalkovém záhonu v horní části náměstí. Obě dvě sochy zůstaly téměř beze změny na svých původních místech.

V návaznosti na vizuální osu směrem od Bílé věže se bude nacházet kašna z pemrlované žuly. Kašna bude dominantou celého náměstí, instalováním tohoto prvku byla snaha vnést do daného prostoru živost, osvěžení a zvuk. Její okraj bude sloužit k sezení a bude mít jeden hlavní a několik postranních stříků, které budou v noci nasvíceny. Kolem kašny se nachází pět laviček, které mají zdůraznit historický tvar náměstí. Kašna se nacházela na náměstí již v dávné historii, zde můžeme tudíž hledat důvod jejího navrácení.

Celkový vzhled je doplněn zajímavým mobiliářem. Po celém obvodu náměstí je nainstalováno uliční osvětlení, menší lampy jsou pak použity k ohraničení hlavní plochy náměstí, spolu se zahrazovacími sloupky, které slouží k odlišení pěší zóny. Stojany na kola a odpadkové koše jsou rozmístěny po celé ploše a splňují tak kapacitní požadavky. Zahrádky dvou restaurací nacházejících se na náměstí jsou vymezeny mobilními nádobami.

Hlavním motivem je vyobrazení historického půdorysu náměstí, jehož ulice vyúsťovaly původně z jeho rohů. Objevené základy dokazují, že domy a ulice byly tam, kde dnes nejsou. V dlažbě je vyobrazen historický půdorys náměstí pomocí ostře pálených cihel, které jsou šikmo kladené, místy je do dlažby zakomponováno také osvětlení. Použitá cihla v dlažbě evokuje vazbu na zdejší strážnické brány postavené taktéž z cihel. Vedle sochy J. A. Komenského se historický půdorys dlažby zvedá do 140 cm vysoké zídky, ta má upozornit na tento historický fakt. Čelní strana zídky je z bílého ušlechtilého betonu, na kterém je nápis tohoto znění:

„Staletí na nás hledí, staletí nás varují, staletí nás povzbuzují.“

Jan Skácel

Pálená cihla v dlažbě náměstí, znázorňuje historický půdorys náměstí.

Tomuto bývalému půdorysu se podmiňuje i kladení dlažby v ploše celého náměstí. Směrem dovnitř od této linie je dlažba kladená vodorovně ve směru historického půdorysu a vně vychází z půdorysu budov a je tedy kladena rovnoběžně s budovami.

Motto:

“Vidíš tu modrou, to je poezie.

Tu když dáš do stroje, tak ti bude hrát.

To je život! “

F. Cundrla, ak. malíř, strážnický rodák

Inspirační zdroje při řešení návrhu náměstí Svobody

Obr. 60- Strážnické brány (foto: Adamec, 2008) Obr. 61- Platanová alej v parku (foto:Horacio, 2012)

Obr. 62- Pískovna Bzenec Přívov (foto: autor, 2014)

Obr. 63- Bílá věž (foto: autor, 2015)

Obr. 64- Modrotisk (foto: autor, 2014)

Obr. 65- Louky Bílých Karpat (foto: Martinkup, 2012)

6 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo nashromáždit a prostudovat literární a mapové podklady, které se vztahují k problematice veřejného prostoru a k historii území, které bylo pro zpracování zvoleno. Strážnice je malé město v Jihomoravském kraji, které bylo v historii kvůli své poloze mnohokrát zpusťeno a vypáleno. I přesto má náměstí velmi významnou historickou a kulturní hodnotu.

Na základě provedených analýz byly zjištěny jak negativní, tak pozitivní stránky tohoto místa. Pro lepší vyhodnocení, které vedlo k oboustranné spokojenosti, byla do procesu plánování zapojena také veřejnost, alespoň ve formě krátkého dotazníku, ankety.

Hlavním negativem je vysoká intenzita dopravy, která by však v budoucnu měla být vyřešena vystavěním malého obchvatu, nebo rychlostní silnicí R55. Nákladní doprava by se z náměstí odklonila a vznikla by zde klidová zóna. Poté by tomuto místu byla navracena jeho hodnota a funkce veřejného prostoru.

V této práci bylo zpracováno pět referenčních příkladů, kde byl proveden rozbor a analýza veřejných prostorů náměstí v České republice.

Cílem studie bylo obnovení vlastností, které by měla plocha veřejné zeleně a náměstí splňovat a daný prostor udělat něčím jedinečným a zajímavým.

7 Souhrn a Resume, Klíčová slova

Předkládaná bakalářská práce je zaměřena na zahradně architektonickou studii náměstí Svobody ve Strážnici.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývá problematikou veřejného prostoru, jeho historickým vývojem, příklady revitalizovaných náměstí v České republice a také širšími vztahy dané lokality, jejím vývojem a historií. Praktická část řeší konkrétní prostor formou analýz, jako je analýza historického vývoje, širších vztahů, komplexní a provozní analýza. Součástí je také inventarizace zeleně a obraz místa na fotografiích.

Na základě získaných poznatků byl vytvořen návrh nového ztvárnění náměstí, jehož cílem bylo vytvořit reprezentativní příjemné prostředí sloužící občanům města k odpočinku a relaxaci.

Klíčová slova: veřejný prostor, náměstí, vývoj náměstí, Strážnice

Abstract and Keywords

This thesis deals with landscape design study of town square in Strážnice called Náměstí Svobody.

Thesis is divided into two parts, theoretical and practical. Theoretical part deals with concept of public space, its historical development, examples of revitalized town squares in Czech Republic and also broader relations of given sites, its development and history. Practical part deals with specific location by using comprehensive and operational analysis and also analyzing its historical development and broad relations. It also contains vegetation inventory and photographs of the site.

Based on obtained results, a draft of new town square has been made. The objective was to create representative, pleasant environment for inhabitants to relax in.

Keywords: public space, town square, square development, Strážnice.

8 Seznam použité literatury a pramenů

Literatura

AMBROŽOVÁ, Zuzana. *Veřejné prostory malých měst*. Disertační práce. Brno: MENDELU, 2013

BINDEROVÁ, Klára. *Modré z kypy: modrotisk a strážnická dílna Jočových*. Vyd. 1. Boskovice: Albert, 2013, 146 s. ISBN 978-80-7326-229-7.

CULEK, M. a kol. *Biogeografické členění České republiky*. Praha : Enigma, 1996. 244 s 347 pp.

GEHL, Jan. *Města pro lidi*. Brno: Partnerství, c2012, xi, 261 s. ISBN 978-80-260-2080-6.

GEHL, Jan a Lars GEMZØE. *Nové městské prostory*. 1. vyd. Šlapanice: ERA, 2002, 263 s. ISBN 80-86517-09-8.

HAAS, Tigran. *New urbanism and beyond: designing cities for the future*. New York: Rizzoli, 2008, 349 p. ISBN 9780847831111.

HALÍK, Pavel, Otakar NOVÝ a Petr KRATOCHVÍL. *Architektura a město*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1998, 204 s. ISBN 80-200-0665-6.

HRŮZA, Jiří a Josef ZAJÍC. *Vývoj urbanismu*. Dot. 1. vyd. Praha: České vysoké učení technické, 1997, 186, 115 s. ISBN 80-01-01342-1.

HOWARD, Ebenezer. *Garden cities of tomorrow*. London: S. Sonnenschein & co., ltd., 1902, 167 p.

LYNCH, Kevin. *Obraz města: <image of the city*. 1. do češtiny přeložené vyd. Praha: Polygon, 2004, 202 s. ISBN 80-7273-094-0.

MOUGHTIN, Cliff. *Urban design: street and square*. 2. vyd. Oxford: Architectural Press, 1999, 238 s. ISBN 0-7506-4274-2.

NOPP, Leopold. *Obrázky z dějin města Strážnice a řemeslných cechů*. Ve Strážnici: R. Veselý, 1922, 103 s.

PAJER, Jiří. *Strážnice: kapitoly z dějin města*. Strážnice: [Městský úřad], 2002, 495 s., [8] s. mp. příl.

PAJER, Jiří. *Strážnice: staré pohlednice města: old postcards of the town : alte Ansichtskarten der Stadt*. Strážnice: Etnos, 2000, [80] s. ISBN 80-900300-3-3.

PAJER, Jiří. *Město pod Bílou věží: vyprávění ze staré Strážnice*. Ilustrace Eva Mastníková. Strážnice: Etnos, 2000, 199 s. ISBN 80-900300-4-1.

PAJER, Jiří. *Strážničané a přespolní: fotografická suita o městských a venkovských lidech*. Strážnice: Etnos, 2011, 278 s. ISBN 9788090462243.

PAJER, Jiří. *V městě a na venkově: fotografie ze Strážnice a okolí*. Strážnice: Etnos, 2012, 302 s. ISBN 978-80-904622-7-4.

UFFELEN, Chris van. *1000 x landscape architecture*. 1st ed. Berlin: Braun, 2009, 1023 p. ISBN 3938780606.

ZYSCOVICH, Bernard a Douglas R PORTER. *Getting real about urbanism: contextual design for cities*. Washington, D.C.: Urban Land Institute, c2008, ix, 128 p. ISBN 0874201055.

Internetové zdroje

Arch.Broumov-město [online]. 2007 [cit. 2015-04-6]. Dostupné z: <http://arch.broumov-mesto.cz/>

Archiweb [online]. 2012 [cit. 2015-04-1]. Dostupné z: <http://www.archiweb.cz/>

Archiweb [online]. 2008 [cit. 2015-04-4]. Dostupné z: <http://www.archiweb.cz/>

Fotoaparát [online]. 2008 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://www.fotoaparát.cz/>

František Cundrla [online]. 2001 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.frantisek-cundrla.info/>

Hodonín [online]. 2011 [cit. 2015-03-3]. Dostupné z: <http://www.hodonin.eu/>

Martinkup [online]. 2011 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <https://martinkup.cz>

Město Kyjov [online]. 2011 [cit. 5.4.2015]. Dostupné z: <http://www.mestokyjov.cz/>

Městské muzeum Strážnice [online]. 2008 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://muzeum-straznice.webnode.cz/>

Panoramio [online]. 2011 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://www.panoramio.com/>

Stavela [online]. 2004 [cit. 2015-04-5]. Dostupné z: <http://www.stavela.cz/>

VESELÍ NAD MORAVOU [online]. 2009 [cit. 26.3.2015]. Dostupné z: <http://www.veseli-nad-moravou.cz/>

Obr. 66- Pohled na horní část náměstí s kašnou a posezením restaurace

Obr. 67- pohled na spodní část náměstí s posedovými zídkami a podrostovými trvalkami

Obr. 68- Pohled na historický půdorys náměstí vyobrazený v dlažbě, posedové schody a rastr stromů před městským muzeem